

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcom“ stane na leto 5 gld. 20 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za trisopno petil-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.

dvakrat . . . 14 „

trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Celjski veliki dan.*)

Torej je prišla tudi celjska gimnazija v poslanski zbornici na vrsto, veliko uprašanje zaradi 1500 gld., katero je razdrobilo koalicijo, razcepilo koalirane stranke, ki so malo prej še pod pazduho okoli hodile, ter privabilo na cislajtansko politično obnebnje zvezde prehodnice novega ozvezdja (novega položaja.)

Levica je hotela priritati to uprašanje na narodno-politično polje, hotela je skupaj zlobnati ves germanizem v boj proti Slovanom, ki se začenjajo zavedati svojih pravic; hotela je zastaviti vse nemške sile in na pomoč pozvati fanatizem in najneumnejšo narodno nestrpnost, da slovenski manjšini celjskega prebivalstva odreče pouk v materinščini v prvih gimnazijskih razredih tistim učencem, ki ne razumejo še besedice nemškega jezika; hotela je vzbuditi velik naroden boj — pa je zdaj pobila. Pobili so jo Poljaki, Rutenci, Čehi, Slovenci in Hrvatje, katerim so se pridružili tudi konservativni Nemci planinskih dežel, ki iz pravico-ljubnosti in v korist Avstrije zagovarjajo enakopravnost vseh narodov v državi.

To je bila pač huda, a dobro zaslužena lekeja za levico. Proti tisti stranki, katera je vedno delala za germanizovanje Avstrije, katera je hotela in bi še hotela naložiti jarem germanizma nenemškini narodom v državi, potisniti avstrijske narode na stopinjo helotov pod varstvom Nemcev, katera je skušala vsiliti nemščino vsem narodom s tem, da jo je proglasila kot edino potreben uraden jezik v vseh tudi najmanjših uradih in uvédla v šole ter ljudstvu naložila izključno nemške šole tudi tam, kjer je bila večina druge narodnosti, kakor na Češkem in Moravskem, katera je ravnala dolgo let s Poljaki in Rutenci tako, kakor se ravna z zmaganimi narodi; katera je skrbela in skrbi za to, da bi se vse osredotočevalo na Dunaju, zabranjevaje kolikor možno, da se ne morejo svobodno gibati razni avstrijski narodi; proti tej stranki so se vzdignile zjedinjene vse avstrijske narodnosti, in vzdignile so se proti levici v narodnem uprašnju, s katerim je levica zanetila velik boj proti Slovanom: in pobili so levico, spomnivši jo, da je za vselej minula ona lepa doba, ko so Avstrijo smatrali z nemškimi fevdom.

Toda ne misliti, da je seme sovraštva, katero že dolgo let trosi levica, obrodilo svoj sad in da je to združilo vse narode v državi proti njej; maščevalnost ni pripravila večine do tega, da je glasovala v prid Slovanom, niti ni hotela s tem, da je glasovala za celjsko postavko, pobiti nemškega elementa iz gole narodne sovražnosti.

Ne! na stališče koristi, sebičnosti, strasti, nestrpnosti in narodnega boja se je postavila edino levica; tega smo se lahko prepričali opazovaje razdraženost, srditost, silovite invective levičarjev in nacionalcev, ko se je v poslanski zbornici razpravljala celjska postavka: Večina pa se je povzdignila nad pomisleke lastne koristi, sebičnosti in narodnostnih antipatij ter je glasova-

vala za celjsko postavko v imenu načela, katero mora veljati kolikor za Slovence toliko za Nemce, za Poljake kakor za Čeha, za Rutence kakor za Italijane; v imenu narodne enakopravnosti, v imenu narodnega prava vseh ljudstev, v imenu strpljivosti in mirnega soživenja različnih narodov naše države.

Vsi govorniki večine so naglašali ta načela kot vjemajoča se z resnico, s pravičnostjo in koristjo države, in so se sklicivali v tem oziru na Švico, kjer v svetem miru skupaj živé Nemci, Francozi in Italijani, ne da bi se po pasje grizli mej seboj in živé pojedali drug drugega. In da so zares ta načela pravičnosti in vzajemne strpljivosti — in ne antipatija ali narodna sebičnost — uročili glasovanje večine, imamo dokaz v dejstvu, da so vsi nemški katoliški poslanci planinskih dežel glasovali za celjsko postavko, odločivši s tem, da se je tehtnica nagnila v korist Slovincem proti nemstvu levičarjev in nemških nacionalcev. Poslanec baron Dipauli je dobro razložil pomen tega glasovanja, ko je izjavil v imenu svojih tovarišev, da stališče njegove stranke ni ne nemško niti slovansko, ampak da je avstrijsko. „Avstrija“, rekel je, „ni izključno nemško cesarstvo, ampak je zložena iz različnih narodnostij, in v njej mora biti prostora za vse narode in za vsa ljudstva. (Pritrjevanje in ploskanje na desnici). Naše stališče je to, da se dá vsem narodom to, kar jim gre po pravici in pravičnosti.

Goriške novice.

* **Deželni zbor** goriški je konečno vendar razpuščen. V tem času pred 6 leti so bile že končale vse volitve, letos pa bodo v septembru. — Naši volilci bodo torej zopet klicani na volišča, da si izvolé 10 za stopnikov v deželni zbor. Pri tem bo treba gledati v prvi vrsti na to, da bodo vsi jednega duha in mišljenja. Ako bo jeden sam hodil drugačno pot, da bo kimal Lahom ali vladi, tedaj bo brez uspeha vse delo ostale deveterice, kajti Lahoi so vedno jedini proti Slovincem. Torej edinstvo vse desetorice bodi prva skrb volilcev. Druga skrb volilcev pa bodi ta, da bodo volili sposobne možé, ki bodo delali čast volilcem in vsemu narodu. Ne prenašli se pa s kakimi obljubami ali zavezami: č a k a j m o n a k o r a k e n a r o d n e g a v o d s t v a v G o r i c i. To vodstvo je dokazalo tekoma zadnjih let, da uzorno vodi našo politiko, da mu je pozorna skrb za vsestranske koristi slovenskega naroda. Karkoli je ukrenilo, bilo je vselej zeló premišljeno in vedno v sporazumljenju večine merodajnih možé cele dežele. Tudi za letošnje volitve bo delovalo v sporazumljenju z najraznovrstnejšimi veljaki v deželi, a dá gotovo tudi priliko, da bo mogel govoriti vsak volilec. Čakajmo torej na to, kaj poreče naše narodno vodstvo. Ono mora skrbeti za dober izid volitev v vseh volilnih skupinah po zgornj označenih načelih. Zató je beseda tega vodstva najvažna, najmerodajna. Kdor bo deloval na svojo roko v posamičnih skupinah za tega ali onega kandidata, smatrali ga bomo za rusitelja prepotrebne edinstvi, brez katere ostanemo Slovenci na Goriškem za večne čase sužnji v rokah irredente.

* **Grof Franc Coronini** je baje ostal trdno pri svojem sklepu, da se odpové državnemu poslanstvu, dasi so mu od raznih strani močno prigovarjali, naj ostane. — Mi verujemo tej novici: Svoje Italijane je zagovarjal na vse pretege, povsod jim je šel na roko in jim veliko pridobil — a za vse to žanje črno nebhvaležnost. Ni čuda, ako noče biti več poslanec takim ljudem. (Druge glasove, ki so prišli pred tem, glej bolj zadaj!)

* **Iz goriške okolice.** — „Soča“ je že mnogokrat pisala proti javnim plesom. Posebno je ugajal dopis nekega Istrana. Vsi razsodni možje uvidevajo pogubnost javnih plesov za naše ljudstvo v moralnem in gmotnem oziru. Zato so začeli župani in občinski svétniki v nekaterih ipavskih in briskih občinah to kugo zabranjevati. To je hvale vredno! Vendar so pa, žal, še taki župani in podžupani — krčmarji seveda — katere je sebičnost in pohlepnost po denarju in dobičku tako zaslepila, da delajo na vse kriplice na to, ne da bi plese prepovedali, marveč, da bi c. k. okr. glavarstvo preklicalo prepoved ter jih zopet dovolilo tudi v onih krajih, kjer so sedaj ustavljeni. Pretekli teden je moledoval, tako se mi je pripovedovalo, občinski zastop (g. župan na čelu) neke občine iz okolice pri glavarstvu, ter na vse načine hotel zadobiti dovoljenje za navadno „šagro“, a vse brez uspeha. Prav! „Ako slepec slepeca vodi, padeta oba v jamo“, rekel je najmodrejši učitelj. Zato proč s takimi voditelji, kateri gledajo le na to, da ubogo ljudstvo izjemajo in si polnijo žepe, za narod pa nimajo srca.

Rojaki! volite v prihodnje le take može v starašinstva, katerim je pri srcu naš blagor — ne le lastni žep, ter ne iščejo vse dobrote le v javnih plesih.

* **Iz Gorice** nam pišejo: V zadnji stev. „Primorca“ je bilo objavljeno, da so mestni godci in ista „klapa“, ki je imela ples na živinskem trgu, že od 2. pop. beračili, trobili in razbijali na boben okoli po hišah.

Takrat je bilo v „Primorcu“ uprašano, ali dovoli redarstvo še nadalje tak skandal. — No, naš vrli „purgermajster“ je zopet dovolil, da so imeli v nedeljo dne 14. t. m. javen ples na „Goriščeku“, in vse je slo po tistem sporedu, kakor na živinskem trgu. Naše redarstvo se ne upa ničesar zabraniti Lahom. Med plesom je prišlo več solkanskih fantov na vrt g. Truschnitz-a. Že dokler so tiho sedeli, so jih gledali Lahoi po strani, in slišati je bilo marsikako sklaf-psovko. Ko so fantje z lepo ubrani glasi začeli peti lepi naš „U boj“, takrat niso mogli ostati Lahoi več v koži, in jeden njih je teklen ven ter poklical redarja, da bi prepovedal prepevati Solkancem. Hitro je bil redar pri njih in jim povedal, da nimajo nikake pravice, peti tukaj slovenske pesmi. Naši nehajo, ustanejo s čašami v roki in si nazdravijo s trikratnim „Živio“.

To je goriške renegate zopet razjarilo, da je bilo slišati več poluglasnih psovok. Eden teh junakov je celo rekel, da je lumparija in barbarski čin, tukaj v Gorici peti slovenski. To je bilo veselje za goriške Lahe, ko je šel redar zopet ven, da naznani Solkance predstojniku. Mislili so namreč naši Lahoi, da gre po stotnijo lovcev, da te slovenske hudodelnike polove in jih obesijo takoj tam na drevesa. To bi bilo kaj za nje! Na to pride

*) Ta članek je priobčila „La voce cattolica“ (Katoliški glas), ki izhaja v Trentu. Priporočamo ga posebno goriškemu „Eco del Litorale“, da se pouči, kakó naj katoliški listi odločno nastopajo za pravico tudi takrat, kedar bi ta prišla v korist Slovanom. Uredn.

gosp. komisar in jim je zažugal, da nimajo dovoljenja peti. Naši so ubogali.

Vidite tedaj, kako hitro zapazi naše redarstvo, ako pojejo kje Slovenci, če pa Lahi kje v kaki gostilni tako tulijo, da misli mimogredoči človek, da je tamkaj kak zverinjak, za to nimajo sluha. (Ne preveč udrihati po ubogih redarjih! Oni delajo takó, kakor jim je naročeno! Ured.) Lahi v Gorici pojejo, kakor hočejo, tudi italijansko himno, ako se jim ljubi, ne zgodi se jim nič, mi Slovenci pa moramo molčati. Paga selaf in molči!

Ako nam tedaj redarstvo zabranjuje, udeležiti se procesije s slovensko trobojnico, nam prepoveduje peti slovenske pesmi v mestu, zahtevamo pa mi tudi, da strogo pazi in zasleduje tisto goriško „bando“, katera tako pridno trga slovenske lepake in katera je pred kratkim tudi nad prodajalnico gosp. Ant. Jeretiča v Sem. ulici nesramno pomazala zid in tablo banke „Slavije“. — Še nekaj: Goriško laško podporno društvo nameruje dne 4. avgusta t. l. prirediti tombolo in ples. Okoličani, ostanite tisti dan doma in darujte onih 20 novcev raje za „Slogine“ zavode, ali pa za nesrečne brate v Ljubljani, kakor da jih daste tistim, ki vas zasramujejo. Ker ti nočejo in ne marajo poslušati slovenskega petja, naj tudi ne slišijo, kako cvenka slovenski denar.

* **V Solkan** je prišla z Dunaja rodbina g. prof. dr. Janka Pajka. Ostane tu čez počitnice. Gospa Pavlina Pajkova (roj. Doljakova) je prišla torej po daljšem času zopet v svojo domačijo. Dobro došla! Naj bi se tu okrepčala za nova dela na našem suhem leposlovnem polju! Celi rodbini pa želimo najprijetnejše počitnice v našem prijaznem Solkanu.

* **S Trnovske planote** nam je neki šaljivec poslal novico, da sta se tamkaj zopet prikazala dva medveda; jeden teh je že lani strašil ljudi v gošči. — Nam se zdi, da ta medveda hodita po dveh nogah in da sta pribežala tje gori na hlad le iz strahu pred vročino, katero moramo v Gorici prestajati.

* **V Št. Andrežu** je nastal v nedeljo pretep med mlajšimi in starejšimi fanti, med katerimi je vladala baje že več časa neka napetost. Pretep ima hude posledice. Ne bomo govorili o njih! — Zares, mladina v okolici nima prave vzgoje potem ko zapuša ljudsko šolo! Ustanavljajte društva podpirajte jih vsi; vabite tjakaj vso mladino, če tudi bi jej enkrat v letu priredili društveni ples pod modrim nadzorstvom, kjer ne bo gotovo nijedne onih posledic, katere opazujemo pri javnih plesih. Edino tako bi mogli zatreti javne plese!

* **Rodoljube na Krasu** opozarjamo, da bo potoval ta in prihodnji teden naš zastopnik, ki bo imel seboj vse uzorce raznovrstnih tiskovin v zalogi (za županstva, duhovske, poštna in druge urade), raznih zavrtkov, trgov. papirja, posetnic (vizitnic) itd. Dela v tiskarni v pasjih dneh vedno pojenjujejo. Zategadel nam rodoljubi jako ustrezajo, ako zdaj kaj naročite.

* **V Kobaridu** je umrl nocoj po noči daleč znan naroden posestnik in trgovec g. Andrej Uršič, po domače Jeron. Bil je zelo izobražen mož, kakoršnih ni mnogo na deželi. Star je bil okoli 70 let. Umrl je za splošno obnemoglostjo, kateri se je pridružila nervoznost. Večna l. n. m. sveti! Rodbini naše prijateljsko sožalje!

* **Odpoved poslanca?** — Že ves teden pisarijo listi o nameravanem izstopu grofa Franca Coronini-ja iz poslanske zbornice, a da bo potem poklican v gosposko. Grof F. C. je nameraval glasovati za celjsko gimnazijo, ker smatra to zahtevo za povsem opravičeno. Ali lahonski vročekrvneži v njegovem klubu so sklenili, glasovati za levičarji proti gimnaziji in pritiskali so na predsednika, naj tudi on glasuje proti. Coronini je prišel torej v očitno nasprotje s klubom, zato je sklenil, da odloži svoj državnozbornski mandat takoj po sklenjenem zasedanju. Ta namen se potrjuje z verodostojne strani, češ, ker vladajo zdaj na Dunaju le strasti, a ni več najmanjšega zmisla za — pravico. Lahonski listi odobravajo odstop grofa F. C., ker — to pripovedujejo naravnost —

noče trobiti povsem v njih rog. Ne bomo ponavljali tega, kar pisarijo ti listi, ki v svoji peklenski zagrizenosti do Slovencev ne vidijo onih velikih uslug, katere je grof F. C. vsak hip radovoljno skazoval laškim težnjam. Pokrival je visoko tam gori vse irredentovske spletke, slikal je naše Italijane takošne, kakoršni v resnici niso, da so Lahi lože dobili vso oblast v roke, — a za vse žanje zdaj tako — „hvaležnost“.

Ali zdi se, da goriški „Corriere“ vendarle spoznava, da bi zanj in njegove ljubljence ne bilo posebno dobro pozneje, ko ne bo več tam gori takó uplivnega zagovornika. Zató bi ga rad pridržal v državnem zboru, pa takó, da bi šel — drugam iskat mandat, a svoj mandat naj bi prepustil kakemu takemu Lahu, ki se ne bo brigal za slovenski del volilcev v mestni skupini. Grof F. C. naj bo namreč kandidoval v Furlaniji, kjer naj bi izpodrinil dosedanega konservativnega poslanca, on sam pa bi postal takó izključno (!) laški (!!) poslanec, vsled česar bi se mu ne bilo treba ozirati na Slovence, proti katerim bi lahko vselej glasoval.

Ta predlog „Corrierov“ nazivamo za največjo nesramnost! Dolgoletni poslanec grof F. C. se odpoveduje državnemu poslanstvu v mestih, a „Corriere“ nima ne ene besedice za to, da bi ga dosedanji volilci zopet poslali na Dunaj, pač pa ga pošilja v Furlanijo v volilni boj, v katerem bi prav lahko propadel nasproti združenim volilcem in — Slovincem. Taki predlogi so skrajno razžaljivi za takega moža, kakoršen je Njeg. Prevzv. grof Franc Coronini!

„Corriere“ naj si konečno zapomni, da tudi v Furlaniji nimajo Lahi čisto svojega poslanca. Slovenci imamo v istem 20 volilnih mož, ki so doslej še vedno odločili zmago in jo odločijo, upamo, tudi v prihodnje, ako se nam bo zdelo to potrebno z ozirom na naše domače odnose.

Radožarni doneski. — Za „Slogine“ zavode je dalje došlo: Gosp. prof. Ivančič 10 gld. — Gosp. prof. Ant. Santel 2 gld. — Trgovec Ant. Koren 1 gld. — Notar J. Kavčič 1 gld. — Gosp. Štefan Bensa 5 gld. — M. P. v G. 1 gld. — Gosp. Sim. Rožanc 1 gld. — V „Prim. Listu“ izkazanih 10 gld. — Občina Deskle 10 kron. — Gg. Iv. Čej in Ferjančič 1 gld. — Gospa Pavlina Pajkova, pisateljica na Dunaju, 5 gld. — Č. g. And. Mesar na Livku 5 gld. Isti gospod je poslal 15 gld., katere je nabrala med povabljenimi gosti na dan prihoda na novi dom nevesta Marija roj. Fratnik iz Idrskega, poročena z g. Cirilom Mašera na Avsah. — Gospa Eliza Seppenhofer v G. 2 gld. — Gosp. Anton Savnik na Dunaju 1 gld. — Davek od prodanih črešenj na Gr. 5 gld.

Rodoljubnim dobrotnikom najsrčnejša hvala! Priporočamo prav toplo, da se naši čitatelji tudi zanaprej spominjajo o vsaki priliki „Sloginih“ zavodov. Če tudi prevzame šolo goriško mesto, vendar ostanejo še 3 otroški vrti; treba bo ustanoviti še novih, treba bo vzdrževati še kak razred, a vrhu tega vzdržuje „Sloga“ znamenito nadaljevalno šolo za obrtne učence. Za vse to pa je treba denarja!

Tri interpelacije sta postavila naša državna poslanca. Grof A. Coronini je interpeloval o znani zadevi z našim „kopalščem za mrtve“ (Il bagno per i morti) v Žabjem kraju; dr. Gregorčič pa zastran pogubnih javnih plesov v Gorici in o goriški odvetniški zbornici. — Te interpelacije objavimo doslovno. Irredentovskim listom seveda nista nič po volji!

Domač slikar. — Več otrok našega deželnega šolskega nadzornika viteza Antona Klodiča - Sabladoskega so prav dobri slikarji. Že prvi sin, pokojni blagi Anton, je bil zelo nadarjen slikar. Ali tudi živeči drugi sin Adolf je popolen veščak v tej stroki lepe umetnosti. Slika za zabavo, ali s polnim umetniškim vzletom. Za cerkvi v Kobaridu in na Livku, kjer so tekla mlada leta njegovemu očetu in tudi njemu samemu, je naslikal dve krasni Materi Božji, katerih bodo gotovo veseli tamošnji prebivalci.

Zamera. — Peklensko sovraštvo naših Lahonov do Slovencev se kaže uprav zadnje

dni; njim gotovo ni prav nič mari znana celjska gimnazija, vendar so ji skoro srditejši nasprotniki nego sami Nemci. Ta irredentovska zalega ne privošči Slovincem niti polslovenske nižje gimnazije, za se pa zahteva celo vseučilišče v Trstu, da dobí mati Italija več vročekrvnih oboževalcev. — Deželni glavar goriški, grof Franc Coronini, se ni udeležil glasovanja, dočim so vsi člani njegovega kluba glasovali proti; vsled tega udrihajo irredentovski listi po Coroniniju. Ali ti zagrizenci so pozabili, da grof Fr. Coronini je zastopnik tudi vseh slov. trgov, a kot tak ne more glasovati proti takó neznatni zahtevi slovenskega naroda. On je tudi deželni glavar, a če bi glasoval proti tako pravični zahtevi, katero je večkrat odobral sam presv. cesar, tedaj bi moral biti tak deželni glavar nemogoč v deželi, kjer živite dve tretjini Slovencev.

La «civiltà oltremillenniana». — V zadnjih dveh številkih „Soče“ smo poročali, da so zamazali napis „zaloga usnja“ nad prodajalnico g. Drufovke na Travniku, a istodobno tudi napis banke „Slavije“, katero zastopa gosp. Jeretič v Semeniški ulici. V petek — torej na osmi dan — zamazali so gotovo isti kulturokrivonosci zopet srednji napis ali ime g. Drufovke na Travniku in napis gostilne „pri slavčkih“ v Židovski ulici. Kaj da porečemo k temu? Zraven nesramnega dnevnega izzivanja Slovencev od strani znane goriške druhali, preziranja slovenščine z uradne strani — n. pr. c. kr. okrajnega glavarstva in mestnega zastopa goriškega — trganje slovenskih lepakov na oči c. kr. goriškega redarstva, prepovedanje udeležbe slovenske zastave pri cerkvenih slavnostih, prepovedovanje slovenskega petja in dovoljevanja italijanskega rujočenja v Gorici — vse to je dokaz, da vse gre nalašč za tem, da se Slovenci izzovejo na najodločnejši odpor.

Quanto fumo. — Povedali smo že, da bi se bila kmalu pogreznila „laška“ Gorica, ko je vadniški katehet č. g. Tabaja na dan sv. Alojzija slovenski spregovoril otročjem izpred oltarja. Mati Italija je plakala bridke solzice nad toliko nesrečo, ki je doletela njeno ljubljeno hčerko — Noricio.*

Ali žaljenju treba zadoščenja! „Modri, trezni, sovinitzma prosti avstrijski patrijot“ dr. Maroni (druge naslove glej v „tržaški tetki“) se je oglasil v mestnem zastopu in odločno protestoval proti tolikemu „narodnemu fanatizmu in protilaški demonstraciji“. — Zdaj bo treskalo! C. kr. oblast strese č. g. Tabaja za lase in — mati Italija zopet pritisne v naročje očičeno Norico.

Stariši, pazite na otroke! — Iz Tomaja poročajo, da je tamkaj splezal na murvo deček Ivan Mošič, da si nabere murv. Nesreča je hotela, da je padel raz drevo in si pri tem usadil treščico blizo desnega očesa, da so ga morali peljati v Trst, kjer se je posrečilo zdravniku, izvleči nemilega soseda iz očesa, a moral je ostati tamkaj v nadaljnem zdravljenju.

Letina na Goriškem. — Dežja smo dobili, ali v ravnini, v Brdih in na Krasu premalo. Ako v 8 dneh ne bo dežja, nastane suša. — Vinogradi kažejo izbornjo; ako ne bo toče, bomo pili izvrstno kapljico po nizkih cenah. — Sadja bo malo; jabelk skoro nič, hrušk le malo. — Na Krasu ne bo krompirja in fižola. Dal Bog vsaj obilo terana, da se škoda poravná. — Kar se tiče vinogradov, opozarjamo še enkrat na zadnjo številko „Gospodarskega Lista“, kateri so dobili naročniki danes 8 dnij.

Kolesarski šport napreduje po Goriškem. Novo „kolesarsko društvo v Gorici“ bo štelo z zunanji najmanj 40 udov. — Pri tej priliki opozarjamo vse ljubitelje tega športa, da za najboljše kolesa veljajo zdaj „Swift“, bodisi izvirno angleška ali pa iz orožarne v Steyerju. Kolesarji skušajo zapored prodati stara kolesa in kupiti si „Swift“. Zaloga teh koles imata v Gorici gg. Saunig in Dekleva. Glej njiju oglas na 8. strani.

* Po temeljitih „dokazih“ laških „učenkakov“ je stala na istih tleh sedanje Gorice stara Norica. Na teh „dokazih“ je le toliko resničnosti, da ti ljudje — norijo, od česar edino bi mogel kak šaljivi list nazivati naše mesto — Noricija.

Slovenskemu učiteljstvu. — Dne 5. avgusta bo velik shod češkega učiteljstva v zlati Pragi. Opozarjamo na to priliko imovitejše slovenske učitelje, naj bi tudi oni pohiteli tje gori na prosvitljena tla vsega češkega naroda, da bodo videli: kakó visoko stoji ta narod kakor na drugih poljih takó tudi na onem ljudskega šolstva. Razstava v tem pogledu je zeló zanimiva, poučna. Pri tej priliki se seznanijo s češkimi tovariši, kar bo le v korist češko-slovenskemu pobratinstvu.

Veter je naredil silno škodo po šempaskem polju. Raztrgal turšico, omlatil žito, posebno ječmen, razmetaval seno, posušil krompir itd.

Obsodili so pred porotniki v Trstu na 5-letno ječo ono deklino iz Ravnice pri Gorici, o kateri smo poročali, da je umorila svojega novorojenega otroka. Italijanski časopisi jo imenujejo Bončina.

Nečuvveno preziranje. — Že velikokrat smo se morali boriti z našim slavim c. kr. okrajnim glavarstvom v Gorici, ki vlada skoro izključno Slovence, a spoštuje bolj kineziški jezik nego slovenski. Ali kar smo doživeli te dni, preseda vse meje. Čujte in strmite. V Biljah in Vrtojbi so zasledili trtno uš. Slavno c. kr. okrajno glavarstvo naznanja to tamošnjemu čisto slovenskemu prebivalstvu z italijansko „Notificazione“ N° 12.620 v uradnem „Oservatoru“ z dne 12. t. m. Gotovo je, da redko kak Slovenec v Biljah in Vrtojbi vé, da izhaja nekje list „Oservatore Triestino“. Ali ako bi ljudem tudi prišel v roko ta razglas, ne bi ga razumeli, kaj se jim tam naznanja in nalaga. — Uprašamo: V kako svrhu se pa razglašajo take naredbe? Ali ne za to, da bi jih umeli tisti, katerim so namenjene. — Upamo, da naši poslanci enkrat prav korenito zgrabijo gorisko glavarstvo, ki je edino v deželi, katero osrečuje svoje slovensko prebivalstvo z nemškimi uradovanjem.

Nov odvetnik v Tolminu. — K našemu naznanilu v „Primorcu“ in „Soči“ smo prejeli s Tolminskega ta-le dopisič:

„Z velikim veseljem so sprejeli rodoljubi po Tolminskem na znanje vest, da se preseli že s 1. avgustom v Tolmin mladi odvetnik g. dr. Karol Triller iz Ljubljane. Ta gospod je po svoji delavnosti v javnem življenju že več časa na najboljšem glasu pri vsakem zavednem Slovence, ki količkaj opazuje razvitek naše narodne stvari. Naši rojaki, ki živé v Ljubljani, so nam pa zatrdili, da je g. dr. Triller kot pravnik jako čislán v Ljubljani. To nas zeló veseli, kajti v Tolminu ni zdaj nijednega stalnega odvetnika, zato nam bo še posebno dobro došel. Čujemo tudi, da g. dr. Triller-ju so bili vedno pri srcu narodno-gospodarska uprašanja, katera je proučeval z veliko pridnostjo. Prav takega moža potrebujemo v svoji sredi in prav zato smatramo prihod g. dr. T. v Tolmin kot lepo pridobitev za naš zapuščeni okraj. — Škoda le, da se g. dr. T. ni priselil k nam že lani, kakor se je govorilo, kajti letos bi mu bili gotovo ponudili jedno ali drugo kandidaturo za deželni zbor, ker prav takih mož trebamó, a jih nimamo na izbiro. Škoda, zares škoda! Ali kaj hočemo, takó je in to se ne dá lahko spremeniti. Tedaj: Dobro nam došel!“

(Dost. ured.: Gosp. dopisnik je govoril resnico, ako je dejal, da prihod g. dr. T. je pridobitev za tolm. okraj. Malo imamo narodnih delavcev, ki bi imeli vse potrebno znanje, da morejo odlično zastopati koristi svojega naroda. Zató bi morali že davno v večji meri prihajati k nam od drugod. Da so nam pa Kranjci poslali takega odvetnika, kakoršen je dr. Tr., katerega poznamo že dolgo, moramo jim biti le hvaležni. Taki pošteni ljudi dobro nam došli!)

Neverjetna novica. — Iz Tolmina smo prejeli oster dopis proti novemu notarju, ki je baje začel nemškutariti; podal je baje že več nemških utokov za stranke, katerim se o nemščini nikoli še sanjalo ni. Tej novici bi niti ne verjeli, da ni bil te dni v našem uredništvu neki zaveden Kobaridec, ki je v neki pravdi imel za zastopnika novega notarja v Tolminu. Kobaridec je prišla nakrat nemška razsodba v roke, katere pa ni hotel sprejeti, zahtevaje slovensko raz-

sodbo. Ali sodišče mu je zopet vrnilo nemško razsodbo z opomnjo, da je njegova uloga bila — nemška. Kobaridec seveda ni molčal in je notarja poučil z odločnim naglasom, naj piše slovenski tudi na Dunaj in ne samó v Trst.

Z velikim obžalovanjem moramo priobčiti te vrstice javnosti, ali v borbi proti nsiljevanju tujščine moramo biti brezobzirni tudi proti znanecem in prijateljem. Nadejamo se pa z vso gotovostjo, da g. notar opusti nadaljno usiljevanje švabsčine v čisto slovenskem okraju, kjer so jo razni rodoljubi že do cela iztrebili. Vsi sodniki pišejo izključno slovenski; enako odvetniki, razun dr. Eggerja, naslednika dr. Lavriča (o ironiji usode!); oba notarja sta vedno uradovala le slovenski in to v notarskem ali ostalem sodnem področju. Da bi pa novi notar začel nemškutariti, tega tamošnje ljudstvo gotovo ne bo trpelo. — Upamo, da je to naša prva in zadnja beseda v tem pogledu!

Požrtvovalnost na Krasu. — Za Ljubljano in druge po potresu poškodovane kraje na Kranjskem poslale so nadalje nabrane milodare sledeče občine: Dutovlje 30 gld. 40 kr., Berje 5 gld. in Zgonik 65 gld. 92 kr., skupaj 101 gld. 32 kr. Duhovski uradi in občine političnega okraja Sezanskega odposlali so torej dozdej milodare v gornje svrhe potom c. kr. okrajnega glavarstva v Sežani na c. kr. namestništvo v Trstu v skupnem znesku 1323 gld. 90 kr. — C. kr. okrajno glavarstvo Sezana, 16. julija 1895.

V Kobaridu priredi tamošnja „Narodna Čitalnica“ v avgustu veliko veselico, pri kateri bodo predstavljali — Klodičev „Materin blagoslov“ (ki je izšel v 40. snopiču „Slovenske knjižnice“). Letos je menda že 25 let, odkar je pisatelj deželni šolski nadzornik, a Kobaridci hoté primerno proslaviti ta izredni dogodek svojega častnega občana in takorekoč svojega ožjega rojaka viteza Klodiča Sabladoskega.

Furlanska železnica. — 9. t. m. je bil na Dunaju občni zbor društva te železnice. Slišale so se bridke pritožbe o izdatnem primankljeju za l. 1894., torej že v — začetku. Zató je morala plačati obresti država, a ustanovne delnice so ostale brez deležnine. — To je torej tista železnica, o katere dobičku so znali dr. Pajer in njegova compagnia bella pripovedovati cele kupe lepih nad; tudi račune so bili naredili takó, da se je kazal znaten dobiček, kakor sušmarijo zdaj za tramvaj. — Da bi pokrili blamažo, govoritijo zdaj, da treba železnico podaljšati čez mejo in zvezati jo z Italijo. No, to je bil tudi glavni vzrok, ko so se potezali za to železnico, ker hoté Furlanijo zvezati kolikor največ mogoče s slavno matko Italijo. Vzeti hoté torej lep del dohodkov južni železnici, da opomorejo sebi. No, prometa ne bo tudi potem tudi za kilo več nego ga je doslej, le preloži se z jedne železnice na drugo.

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 165, Java 168, Cejlon gld. 188, Moka 195. Sladkor 30. Špeh 52 do 60 Petrolij v sodu 20¹/₂, v zaboju 640. Maslo surovo 80, kuhano 88.

Moka: št. I. gld. 12.60, II. 12.30, III. ogerska 11.60, III. Majdič 12, IV. 11.20, — V. 10.80, VI. 10.50, — Otrobi debele gld. 480 drobne 460 gld. — Turšica navadna gold. 8.20 do 8.40. Oves gld. 7.50.

Društvene vesti.

— Z odlokom 6. t. m. št. 2408 je dovoljen vpis pravil „Vinarskega in sadjarskega društva za Brdassedežem v Gorici, upisanega društva z omejeno zavezo“, v vpisnik za pridobilna in gospodarska društva. — Novemu društvu želimo obilo uspehov.

Ostala Slovenija.

Trst. — Telovadno društvo „Tržaški Sokol“ je priredilo v nedeljo 21. t. m. izlet v Dolino pri Trstu. — Dne 7. t. m. se je ustanovil novi odbor novega pevskega društva „Kolo“ v Trstu. Predsednikom je izvoljen učitelj Miloš Kamušič. — Državno pravdnštvo je zaplenilo slavnostno knjižico: „Giugno

MCCCLXX — Gingno MCCCXC“, katero je izdala zveza italijanskih vseučilišnikov v Gradcu. Čisti dobiček knjižice je bil namenjen družbi „Lega Nazionale“, ki je tako splaval v morje adrijansko na veliko žalost nadepolne italijanske mladine. Dober „tus“ bi tudi njej ne škodil! — Samomori so na dnevnem redu v Trstu. Neki trgovski pomočnik Ivan Lavrič iz Ribnice poskusil se je obesiti večkrat, ali vselej se mu je nakana ponesrečila. Slednjič mu se je pa vendar posrečilo potovanje v večnost — obesil se je v prodajalnici, kjer je posloval. Bilo mu je le 25 let, a uzrok samomoru je iskati v nesrečni ljubezni, ki mu je zmešala pamet. O ljubezen, Besen! — Gg. baron Brenner in A. O. Mayer sta vložila prošnjo, da se jima dovoli osnovati v Škednju pri Trstu tovarna za izdelovanje voščenih zveplenk.

Istra. — „Istrska posojilnica v Pulji“ (registrovana zadruga na ograničeno jamčenje) je priobčila izvestje o delovanju v l. 1894. Koncem l. 1893. je bilo 543 zadrugarjev s 618 zadrugnimi deli; koncem l. 1894. pa 597 zadrugarjev s 673 deli. Vsi zadrugni deli, razun 10, bili so vplačani. Starešinstvo je imelo l. 1894. sej 43. Dohodkov je bilo gld. 93.945.76¹/₂; stroškov pa gld. 91.333.60; poleg tega je znašal promet s čekovnim oddelkom c. kr. pošne hranilnice gld. 28.757.29; s tem je znašal skupni promet gld. 214.036.36¹/₂. Razposodila je posojilnica gld. 54.139.49, dobila nazaj pa gld. 28.767.05¹/₂; dajalo se je na hipoteke, menjice in prosta dolžna pisma s poroštvom ali zalogom. Čistega dobička je bilo gld. 1103.85. Znatniše posojilo se je dalo Vinarski Zadrugi v Pulju, s čemur se je omogočilo zidanje prve racionalne pivnice v Istri, v selu Baderni. Načelnik tej posojilnici dr. M. Laginja. Posojilnica je zasnovala svojo podružnico v Pazinu, katera je že začela delovati. Načelnik podružnice je dr. D. Trinajstič, odvetnik in župan.

Šolska poročila. — Učiteljšče v Kopru je končalo šolsko leto za prve tri tečaje dne 28. junija. Uspeh je bil povoljen in sta le dva kandidata bila nesposobna za višji razred, nekateri pa morajo narediti ponavljalni izpit iz pojedinih predmetov. Na zavodu je bilo ekolu 100 gojencev. Tudi vadbica je pokazala dobre uspehe. Ustni zrelostni izpiti so trajali do 3. julija in jih je delalo 16 kandidatov 4. letnika in dva zasebnika vsi z dobrim uspehom — kakor smo že poročali. Učiteljšče je letos končalo 20. leto svojega obstanka. V kratkem se izda primerno poročilo, v katerem poleg drugih šolskih vesti prijavi ravnatelj gosp. Markelj „zgodovino zavoda“, prof. pl. Kleinmayr pa „metodiko pouka nemškega jezika na italijanskih ljudskih šolah“. Koncem šolskega leta je stopil v zasluženi pokoj prof. Ivan Milohnič. Posebno tiskano šolsko poročilo se letos ni izdalo.

Kranjska. — „Slovensko društvo v Ljubljani“ je imelo 9. t. m. občni zbor. Predsednik dr. Tavčar je poročal o delovanju, rekši, da poslednje je bilo skromno, najbolj radi tega, ker si je stranka zasnovala novo organizacijo. Storilo se je, kar treba, da bode društveni odbor v ozki dotiki z izvrševalnim odborom narodne stranke. Dohodkov je bilo gld. 728.30, stroškov pa gld. 390.70. Društveno glasilo „Rodoljub“ je prešlo v last „Nar. tiskarne“. Pri volitvi je bil voljen predsednikom dr. Tavčar, ljublj. odborniki gg. dr. vit. Bleiweis, J. Gogola, J. Lavrenčič, J. Lenče, Kušar, J. Zupančič, vnanjimi odborniki pa J. Ditrich v Postojini, dr. Poznik v Nov. Mestu in notar Globočnik v Kranju. — Bleiweis je izpregovoril nekoliko o sporazumu gledé občinskih volitev. Zdelo se je — radi potresa — sporazumljen je umestno. „Ko se je nasprotna stranka oglasila v tem smislu, dovolili smo jej 3 zastopnike v obč. svetu, a s pogojem, da se tudi gledé deželnozborskih in državnozborskih volitev takoj prično pogajanja. Nasprotna stranka se tega dogovora ni držala; — iz glasila te stranke se vidi, da sploh nikdar ni imela dobre volje, da nas je prevarila. Mi smó grešili, ker smo jim podali roko, zanašajoč se na njih poštenje. Z ljudmi, ki tako malo držijo do dane besede, je odslej nemogoč vsak dogovor“.

Štajerska. — Ciril-Methodovih kresov gorelo je dne 4. t. m. po vseh gričih slovenskega Štajerja v nebrojnim številu. Poročajo „D.“ z raznih krajev, kako navdušeno je ljudstvo govorilo o svetih možeh slovenskih blagovestnikih. Čili mladeniči se niso vstrašili na najvišjih planinah napraviti velike gromade, ki so kazale daleč na okrog, da tu prebiva sin majke Slave.

— **Ljutomerska železnica** je imela lani 24.000 gl. kosmatega, 11.565 gl. čistega dobička. — **Altrochè furlanska!**

— **Judeževih grošev** je poslal nemški „šulferein“ v Berolinu na Štajersko. Korosko in Kranjsko za 5545 gl. katere so menda sprejeli slovenski Judeži.

— V smislu sklepa štajerskega deželnega odbora se bo vršila meseca septembra v Ptujju gospodarska razstava za Spodnje Štajersko. Zadnja taka razstava je bila v Ptujju l. 1886. Prihodnja razstava bode pokazala, koliko so spodnještajerski gospodarji napredovali od listega časa v raznih gospodarskih strokah.

— **Rogaški Tempelj-izvirek** je že 200 let po vsem svetu znana in najboljša slatina na Štajerskem. S posebnim uspehom se rabi pri boleznih v želodcu in kot pripomoček proti nalezljivi bolezni. Navadna natronova slatina, ki je last zasebnikov, nima tistih mineralnih snovij, kakor Tempelj-izvirek, na kar se občinstvo opozarja.

Slovenski vlak na praško razstavo. — Med drugim čitamo v „Českých Nov.“, da se na Slovenskem marljivo pripravljajo, da v obilem številu pridejo obiskat narodopisno razstavo češkoslovansko, in sicer v dan 1. septembra. Gosp. Ivan Hribar je poslal v Prago pismo, v katerem pravi: „Nam je zlasti do tega, da bi 20 inteligentnih slovenskih kmetov odšlo v Prago s pomočjo nabanega denarja, da bi se tam navdušili za sveto slovansko stvar in pred vsem, da bi zvedeli, kaj more narod, ki se zaveda svoje veljave, storiti s svojo silo. Naj bi se ta misel uresničila tudi drugod, da bi sosebnost mladi ljudje dobili priliko za ogledanje razstave“.

Razgled po slovanskem svetu.

Apostolski poverjenik za združenje rimske in vzhodne cerkve. — Po ljubljanskem „Slovencu“ prinaša tudi „Obzor“ vest, da je imenoval papež Leon XIII. sarajevskega nadškofa Staldlerja „apostolskim poverjenikom za združenje rimske in vzhodne cerkve“. Kot takemu je dovoljeno Stadlerju reševati vsa uprašanja, ki se tikajo tega uprašanja. Na ta način nameruje baje sv. Oče usredotočiti vso propagando in zbuditi na vzhodu večje zaupanje. — Dal Bog svoj blagoslov plemenitemu prizadevanju sv. Očeta Leona XIII.! Ali pri tej priliki ne smemo pozabiti, da je pravi apostol te ideje že veliko let prejasni vladika Strossmayer, ki je moral požreti marsikako grenko vsled peklenških spletk madjarskih židov in protestantov. Ali izustil je krilate besede: „Moja vest je čista!“, — ki ostanejo zgodovinsko slavne in res je ostal do danes v največjem čišlu pri sv. Očetu in pred vsem pravim katoliškim svetom. Koliko obrekovanja morajo še dandanes pretrpeti vsi tisti, ki se potezajo za združenje obeh cerkva, je pač znano vsem. Ali Bog nas ne zapusti, in uverjeni smo, da blagoslovi plemenito delo sv. Očeta, Strossmayerja in Stadlerja! V tem znamenju zmaga Slovanstvo svoje sovražnike!

Češka. — Princ Frid. Schwarzenberg je 7. t. m. na shodu v Kolinu rotil mladočeško stranko, naj vzprejme ponudbo konservativne stranke glede zveze ter naj se brez zamude odloči za obnovev železnega obroča in tako levico za vedno pahne iz večine. Schwarzenberg je rekel, da najsrčnejša želja češkega plemstva je sporazumeti se z Mladočehi in je priporočal, naj se vzprejme v zmislu njegovih izvajanj sestavljena resolucija, kar se je zgodilo. Isto nedeljo je bil v Lonnah mladočeški shod. Govorili so poslanci Jindřich, Kounic in dr. Edvard Gregr. Jindřich je odločno zagovarjal občno in jednako volilno pravico in je napadal kmeško stranko, ki dela razkol mej češkimi kmeti.

Dr. Kounic je dokazoval, da je zasluga Mladočehov, da se je zrušila koalicijska. Dr. Gregr je pa napadal konservativno plemstvo, ki ni narodno. Mladočehi ne mislijo bratiti se s Staročehi in konservativci in podpirati vlade. Ostanajo tako dolgo v opoziciji, da se izvrši samostojnost češke krone. Na shodu je bilo nad 1000 oseb, ki so vse izrekle zaupanje mladočeškemu poslancem. — Začetkom meseca avgusta pričnejo izdavat monumentalno delo o narodopisni razstavi, pri katerem bodo sodelovali osrednji odbori vseh oddelkov razstave. Vodilno delo: dr. Niederle, St. Suchard in F. A. Šubert; I. Otto bode založnik dela. — Dne 6. t. m. so po raznih krajih na Češkem slavili spomin Jana Husa, kateri ima spomenik v Pragi na Žofijskem otoku. Društvo za Husov spomenik je sklenilo, naj se postavi isti na Václavskem trgu ali bolje namesti (krasni, široki ulici, kjer je v ozadju novi češki muzej.) — Zakon, ki ga je sklenil lani moravski dež. zbor o uvedanju drugega dež. jezika kot obveznega predmeta na dež. realkah, je dobil najvišje potrjenje.

Hrvaška. — V sredo so otvorili v Zagrebu Starčevićev dom v navzočnosti odposlancev stranke prava iz vseh mest kraljevine Hrvaške-Slavonije-Dalmacije. Dom so izročili v last dr. Antonu Starčeviću, ki se je že nastanil v njem. Istočasno je imela stranka prava tudi svojo letno skupščino, pri kateri so se razpravljale važnejše zadeve stranke. — Uradne „Nar. Novine“ izjavljajo, da ni nič resničnega na govoricah, da sta v nesporazumljenju nadškof Posilović in ban Hedervary radi imenovanja kanonikov pri zagrebškem kapitelju.

— V Oseku namerujejo zidati novo gledališče. V to svrhu so že pričeli nabirati darove. Misel je prišla od strani grofa Teodora Pejačevića, velikega župana, in vsled tega se bojimo, da to gledališče ne bo hrvaško, ampak „slavonsko“! — Ker smo že pri gledališču, spomniti nam je vesti, katere poročajo časopisi, da pride baje v Zagreb k otvoritvi novega gledališča sam cesar in da gledališče dobi naslov: „kr. hrvatsko dvorsko kazališče“. Gledališče bo odprto meseca oktobra, kajti dela se primikajo koncu. Posebno krasen bode zastor pozornice (odra), kateri izdeluje hrvaški slikar Bukovec in bo predstavljal hrvaški prepored, to je Ilirce: Gaja, Draškovića, Mihanovića, Lisinskega, Livadića, Bogovića, Demetra, Mažuranića in Stanka Vraza. — Dne 15. in 16. t. m. bode v Zagrebu shod hrvaške mladine v svrhu, da se boljše organizuje. —

Z Reke poročajo, da je ogerska vlada ponudila reškemu municipiju 4000 gl. skozi 10 let, in potem vsako leto dalje 2000 gl. za vodstvo matic in civilne poroke, pod pogojem, da mora uradnik biti več tudi madjarskemu jeziku — v nasprotnem slučaju, da nastavi sama vlada državnega uradnika.

Poročajo nadalje, da je bilo na tamšnjem hrvaškem gimnaziju 354 učencev. Od teh je bilo 220 iz Hrvaške in Slavonije, 4 iz Dalmacije, 3 iz Kranjske in 113 iz Istre. Iz poročila je posneti, da je bilo mej maturanti 6 Istranov, a do 20 jih je iz vseh razredov, ki so odličnjaki. Iz tega števila je razvidna velika potreba hrvaškega gimnazija v Istri. — Ljudske šole na Reki so vse italijanske, razven one v Drenovi, v kateri je učni jezik še ilirski. (Saj vendar nismo več pod Napoleonovim cesarstvom! Ur). Te šole je obiskovalo 1378 možkih in 1059 ženskih otrok, od teh otrok je bilo 139 Hrvatov. — Nova civilna poroka na Ogerskem, ki se proteza tudi na Reko, pride tudi tam v veljavo, le s tem razločkom, da pri istih ne bo v uporabi madjarski jezik in uradnik ne bo oblečen v madjarsko atilo, ampak poroka se bo vršila v italijanskem jeziku in v fraku. V ženskem krogu reškem se veselje te novotarije, ker upajo, da se bodo možki večkrat ženili in s tem dokazovali, kakó potrebna je bila ta velikanska pridobitev židovskega liberalizma.

Slovaška. — Glavni politički organ ogerskih Slovencev (Slovakov), „Narodnie Noviny“, katere izhajajo v Turč. sv. Martinu, zatožen je radi nekega članka, kateri je prinesel o priliki spremembe zadnjega ogerskega ministerstva, to je nastopa Banffijeve vlade. Članek je zatožen zadi „dražbe slo-

vaškega naroda proti madjarskemu“ na podlagi § 172. kaz. zakona. Odgovornost za ta članek je prevzel odvetniški pomočnik Izidor Žijak. Obravnava se bo vršila pred budimpeštanskim kr. sodiščem dne 3. septembra. Ubogi Slovaki! — Tudi Slovaki so se podali obiskat narodopisno razstavo v Prago. Udeležilo se jih je do 100 oseb in so bili prav srčno in bratovsko sprejeti od gostoljubnih Čehov.

Bukovina. — V Črnovicah so bili zaplenili več molitvenih knjig, doposlanih iz Rusije. Povod tej zaplembi je bilo to, ker je v teh knjigah molitev za ruskega carja. Deželno sodišče je potrdilo zaplembo. Nad-sodišče v Lvovu je pa isto razveljavilo in knjige izročilo njih lastnikom.

Dalmacija. — Pri občinskih volitvah v Vrliki izvoljeni so pristasi srbske stranke v vseh treh razredih, ker so se odstranili volilci hrvaške stranke, opazivši, da se volitev ni vršila zakonito. — Dubrovniški Srbi so želeli, da bi prišlo v Dubrovnik srbsko glediško društvo iz Novega Sada in dalo več predstav. Kakor poroča „Srpski list“, novosadsko društvo ne more ustreči želji, ker bi bilo preveliko potnih stroškov, a ni gotovosti, da bi se v Dubrovniku izplačalo potovanje. Vsled tega predlaga omenjeni list, naj bi isto društvo prirejalo predstave tudi po drugih mestih v Dalmaciji, da si tako pokrije stroške. — „Jedinstvu“ brzojavljajo z Dunaja, da je sprejel železniški odbor predlog o novi dalmatinski železnici, ki bi vezala Split z Aržano, Aržano z Bugojno in Jajce - Priedor v Bosni. Istočasno pozivlje vlado, naj predloži zakonsko osnovo najkasneje pri jesenskem državnozbornem zasedanju. Poslanci vseh strank, posebno Čehi in Poljaki, so gorko zagovarjali predlog. Ako bi se zgradila ta železnica, zvezala bi se Dalmacija z Bosno, vzhodom in z monarhijo.

— V Splitu bodo zidali fratri konventualci svoje poslopje, v katero naselijo tudi c. kr. veliko realko. Tako so zaključili na svojem shodu v Čresu.

Bosna-Hercegovina. — Na mostarskem velikem 2-razrednem gimnaziju je bilo koncem šolskega leta 1894/5. vsega 83 učencev, in sicer v I. razredu 37, v II. pa 46. Od teh je napredovalo v I. razredu 25 (3 z odliko), v II. 32 (9 z odliko). — Sarajevo je imelo 1885. leta 26.268 prebivalcev, a pri letošnjem popisu že 37.713 civilnih in 3460 vojaških prebivalcev. Pred 10 leti je bilo 5926 hiš s 6299 stanovanji. Bilo je 15.787 mohamedancev, 4431 pravoslavni, 3326 katoličanov, 2619 židov in 106 drugoverceev. Letos ima Sarajevo 7137 hiš s 7948 stanovanji, 17.074 mahomedancev, 5855 pravoslavni, 10.473 katoličanov, 3994 židov in 317 drugoverceev — Čifuti so našli torej v Bosni novo zavetišče! — V polovici avgusta napoti se v Bosno-Hercegovino avstrijsko gozdarsko društvo, da prouči gozdne odnose v teh deželah. Mogoče je, da se društvu pridruži tudi štajersko gozdarsko društvo. — Deželna vlada za Bosno-Hercegovino je dala dovoljenje hrvaškemu zavarovalnemu društvu „Croatia“ v Zagrebu, da more zavarovati poslopja in druge reči v Bosni-Hercegovini. — Ista vlada je izdala naredbo, da se ne smejo ustanovljati nove, a razširjevati že obstoječe verske šole, ako ni za to dala privoljenja. To je dalo povod srbskim časopisom, da napadajo vlado, češ, da je pričela preganjati Srbe. — Deželna vlada v Sarajevu razpisuje službo tajniškega pristava pri službi finančnega oddelka. Plača gl. 1200. Isto tako razpisuje več mest za vajence pri istem tajništvu z 800 gl. plače. Več se izve v hrvaških uradnih „Nar. Nov.“ z dne 6. t. m. št. 153. — Po najnovjšem števljenju ima Sarajevo 37.800 prebivalcev. V zadnjem desetletju kaže 44% prirastka ali 11.000 oseb; največ so se pomnožili katoličani.

Bosansko posojilo. — Kakor je že znano, sklenile ste obe zbornici na Dunaju in Budimpešti, dovoliti posojilo 24 milijonov kron Bosni-Hercegovini za odkup železnic in v druge svrhe. Vzemni finančni minister je razpisal podpisovanje in poklical pet avstrijskih in pet madjarskih denarnih zavodov, naj do 15. t. m. predložijo svoje ponudbe za to posojilo, ki bi se povrnilo v 60 letih

z 4% obrestmi vred. Posojilo da dunajski „Bankverein“.

Ponemčevanje Poljakov v Prusiji.

— Ker dosedanja sredstva za ponemčevanje Poljakov v Prusiji ne pomagajo še dosti, si prizadevajo prosvitljeni Nemci na drugi način pospeševati ponemčevanje. Tako predlaga v liberalnem časopisu neki Rihardi, naj se razširijo ljudske šole po poljskih krajih ter naj se v istih poučuje nemščina s prisilnimi sredstvi, ne sicer telesnega, marveč moralnega pomena. Naj se n. pr. določi rok od 25 let, v kateri dobi se mora priučiti nemščini vsak Poljak; ako se ne bi to zgodilo, zgubil bi — dokler se ne priuči — pravico izvrševanja pruskih in nemških državljskih pravic; ne bi smel biti nikak javen uradnik, ne mogel bi voliti in ne biti voljen; pri sodišču naj se mu postavi skrbnik, da ne bi smel samostojno obrtovati, in konečno bi se moralo prepovedati tiskanje poljskih časopisov. Ker so v tem pogledu poljski katoličani napoti Rihardovim predlogom, radi tega navaja, da bi se moralo strogo postopati proti poljskim duhovnikom. Te bi morali uničiti, ker so ognjišče poljskega domoljubja; duhovnikov, ki bi se priznavali poljski narodnosti, ne bi smeli trpeti in splošno bi se moralo iztrebiti prepričanje nizjih stanov, da sta nerazložno združena poljsko rodoljubje in katoliška cerkev. — Tako gnjusno nalogo nameravajo izvršiti prosvitljeni Nemci in hočejo ponemčiti 2½ milijonov Poljakov. In nič se ne sramujejo javno razglašati svoje predloge. In to jih kaže v pravem svitlu. Pfuj!

Srbija. — Srbske finance so na dnevnem redu. Časopisi pišejo, da proti Srbiji „bankerot“, ako ne pride kako dobro in vestno ministerstvo. „Obzor“ n. pr. prinaša članek o srbskih financah ter navaja, da je bil grški narod prvi mej narodi evropskega vzhoda, ki se je oslobodil od turškega jarma, no bil je tudi prvi mej njimi, ki je ustavil plačevanje svojih dolgov, prvi, ki je bankrotoval. Vse kaže, da bo sledila zgledu Grške tudi Srbija. Slaba politika poraja slabe finance. Država, s katero se slabo upravlja, najsi bode tudi bogata že po naravi, mora propasti gospodarski prej ali slej, a naposled stori tudi nepoštena dela, ako je v narodu izginila že zavest moralne dolžnosti. Božja previdnost je dala Grški čestito dinastijo, no ta je nezmožna stopiti na rep popačenosti javnega življenja v tej nesrečni državi. Srbija se ne more hvaliti s svojo dinastijo. Milan Obrenović, namesto, da bi bil odgojitelj svojega naroda, ga je pokvaril; radi tega je pravi čudež, da srbski narod še prenaša mirno muke, na katere so ga postavila pustolovstva takšnega kralja, in da ni postal še slabši pod takšnim učiteljem. Vladanje Milanovo deloma opravičuje društveno, gospodarsko in politično uničenje Srbije, ki stoji danes na robu propada. Najnovejši poskus finančnega ministra okolo urejenja financ, če pojde za roko, odloži katastrofo, no je ne prepreči. Srbska vlada hoče skleniti posojilo 355,292.000 frankov v zlatu. Posojilo bi se povrnilo v 72 letih in bi se s tem izvedla 4% prisilna konverzija vsega denašnjega srbskega dolga, za kateri država plačuje 5% obresti. Vsaka prisilna konverzija ni pošteno delo. Tudi Grška je znižala obresti za 2/3, dočim srbski finančni minister nameruje prikrajšati upnike Srbije za 1/4. Konsolidovani dolg Srbije znaša danes 360 milijonov frankov ter zahteva za obresti in odplačevanje letnih 20½ milijonov frankov. S konverzijo na 4% prihrani Srbija na obrestih okolo 3 mil. frankov in vsled tega bo potrebovala za obresti in amortizacijo do 18 milijonov frankov na leto. To je nova konverzija, ki se sedaj predlaga skupščini, dočim je ista odbila ono, predlagano po prejšnjem finančnem ministru, ki je izročevala vse srbske finance naravnost sindikatu bank. Prejšnji finančni minister je bil mnenja, da Srbija zadovolji svojim zavezam, ako bode znala urediti svoje finance. Tega mnenja ni odobrila skupščina in tudi ga ne deli sedanji finančni minister, ki je ustanovil tudi neko jamstvo za točno izplačevanje obrestij in amortizacijo, in to jamstvo je bilo v tem, da je založil in podredil posebni upravi ali „upravnemu monopolu“ sledeče državne dohodke: čist dohodek državnih železnic, kolekovino, točarino, carino, potrošarino (obrt), monopol soli, tobaka in petroleja. Ali

skupščina sprejme to konverzijo tudi sedaj, ko je dalo odstavko tudi Hrističevo ministerstvo in ko je novi finančni minister zopet oni mož, ki je sestavil ta načrt?

— 7. t. m. nas je iznenadila brzjavka, da je kralj imenoval povsem na prednjaško ministerstvo pod predsedstvom Stojana Novakovića. Milutin Garašanin je izvoljen predsednikom skupščine. Doslej je bil poslanik v Parizu. Takoj s sestavo novega ministerstva je bil pozvan v Belgrad in imenovan poslancem krone v skupščini, da ga ta more izvoliti predsednikom. — Kot prvo nalogo si je postavilo: ureditev srbskih financ. — Da bi vlada pomirila radikalce in liberalce, je kralj pomilostil vse obsojence v znani „zaroti“ Čebinčevi. Na belgrajski pošti je zgignila pošiljka z 20.000 franki v zlatu, katera je bila namenjena srbski narodni banki. Ogerski poštni uradnik prepričuje, da jo je uročil srbskemu uradniku, a poslednji to zanikava. Kdo je torej krivec?

Črnagora. — O priliki 24-letnice črnogorskega prestolonaslednika Danila je izdal viteški črnogorski vladar Nikolaj I. ukaz, s katerim priznava posebno pravico upravi pravoslavne cerkve (monastira) na Cetinju, da more pobirati v svojo blagajno ves hišni davek na Cetinju v svrhu nakupovanja nepremakljiv v Črnogori. Dalje najsvetčaneje potrjuje temu monastiru pravico lastnine zemljišč cetinjskega mesta, to je zemljišče vsega mesta Cetinje postaja njegova lastnina, in dajoč to na znanje državljanom, pristavlja v ukaz: „da to zemljišče ostaja za vse prihodnje čase v izključni lastnini cetinjskega monastira ter sveto in nepreklicljivo pravo“. Ta ukaz je izdal knjaz Nikolaj na podlagi dolžnega pisma njegovega prednika Ivana Crnojevića, ki je ustanovil cetinjsko mitropolijo in ji podaril vsa cetinjska polja, na katerih je sezidano sedanje mesto Cetinje.

Bolgarija. — Bolgarska deputacija je prišla dne 3. t. m. v Petrograd. Na kolodvoru so jo vsprejeli člani bolgarske naselbine. V hotelu „Bellevue“ je obiskal metropolita podpredsednik „Slavjanskega blagotvornega občestva“ Sabler, ki je tudi pomočnik vrhovnega prokuratorja svete sinode. Tudi več družih članov omenjenega društva je obiskalo metropolita. Deputacija je položila na grob pokojnega cara Aleksandra III. zlat venec in je bila sprejeta od carja v sredo. O deputaciji piše „Hoboe Bpeme“: „Mitropolit Kliment, visoki, črnkasti, 49—50 l., ima vzvišeno in simpatičko zunanost. Njega ni porušila 3-letna ječa za gospodstva Stambulova. V njegovem pogledu in govoru kaže se neobičajni um in silna volja. On ve, kaj hoče, in kedar govori, da „Bolgarsko je krivo pred Rusijo“, in da se Bolgari kesajo za svoje zmote, — njemu je možno verovati. To je prirojen voditelj, pastir naroda ne le duhovni, temveč tudi posvetni“. — O drugih članih deputacije govori list: „Kedar gledaš na nje in govoriš z njimi, preveriš se do cela, da so to dejanski naši bratje, katere nam je treba osvoboditi, in s katerimi nam je treba živeti, kakor bratom z brati“.

Stambulov mrtev! — V Sofiji, je izvršen atentat na Stambulovu. Na javni ulici, 100 korakov od „Unionkluba“, napadle so ga 4 osebe in težko ranile z noži in samokresi. Rane so bile smrtonosne in so mu odžagali obe ramena. Umrl je v četrtek zjutraj. — Kakoršno življenje taka smrt. Samosilnik je moril svoje nasprotnike, a zdaj je njega doletela ista usoda. — V Sredu (Sofiji) je umrl pesnik Slavejkov v 69 letu. Pokojnik se je udeležil vseh bolgarskih ustankov proti Turkom.

Rusija. — Dne 6. t. m. je prispelo v Petrograd abisinsko poslanstvo, katero je sprejel na kolodvoru mestni župan. Panslavstvo je odšlo iz kolodvora naravnost v prvostolno cerkev, kjer je bilo navzoče službi božji, kajti del Abisincev so verniki ruske cerkve. Po maši je položil princ Damo zlato krono na gomilo cara Aleksandra III. — Minister zunanjih poslov grof Lobanov je sprejel v avdijenci bolgarskega Mitropolita Klementa. — Nasprotnike Rusije peče, da je Rusija kljubu spletkam napravila pogodbo „rusko-kitajskega“ posojila, vsled katerega dobi Kitaj 400 mil. fran-

kov na posodo pod poroštvom ruskim. Rusija se je potegnila Kitaju za to pomoč, ne da bi radi tega zahtevala od Kitaja kake gotove odškodnine; moralna odškodnina bode po takem postopanju mnogo večja, kajti po vsej Aziji se bode razlegal ta dobri čin v pravi čas. Rusiji je dovolj, da je v prijateljskih odnosjih s Kitajem, ki je na velikanski črti Rusiji sosednja ali mejna država. — Rusko naučno ministerstvo je sklenilo, ustanoviti na vseh dvo- in večrazrednih ljudskih šolah kmetijske tečaje. V teh tečajih se bodo otroci poučevali sploh o kmetijstvu in živinoreji ali, ako bo to po krajevnih razmerah potrebno, o vinarstvu, vrtnarstvu itd. Vrh tega se ustanove tudi tečaji za rokodelstvo in se otroci že v šoli naučijo krajevnim potrebam najprimernejšo obrt.

Razgled po svetu.

*** Iz državnega zbora.** — Po glasovanju o celjski postavki je bila postavljena, podprta in izročena proračunskemu odseku resolucija poslanca Spinčiča, koja pozivlje vlado, naj se brez odloga zavzame za ustvarjenje hrvaškega gimnazija v Pazinu. V naslednji seji je isti poslanec pri naslovnih obrtnih in specialnih sol priporočal hrvaške pripravnice za navtiške šole, razne hrvaške in slovenske obrtne in poljedelske pripravljavne tečaje ter uvedenje hrvaškega in slovenskega jezika kot predmet na državni obrtni soli v Trstu za slovenske in hrvaške gojence. Z ozirom na navtiške šole treba opaziti, da je vsled lanske resolucije poslanca Spinčiča in tovarišev Binkinija, Dapara in Perića proračunski odsek predložil nastopni predlog, katerega je zbornica tudi sprejela: „Ob predstoječi presnovi navtiških sol uvedi je v istih kot predmet tudi hrvaški jezik ter je uživati tudi strojenje pripravljenih razredov za iste šole“. Tekom iste seje je poslanec Spinčič govoril v drugič in sicer pri naslovu „narodne šole“, pod kateri spadajo tudi učiteljska. I tu je zabeležiti vspehov truda hrvaških poslancev. Že lani je zbornica vsprejela jako važen predlog na predlansko resolucijo posl. Spinčiča, resolucijo namreč, s kojoj se pozivlja vlada, da v zmislu postavnih določeb ustanovi šole povsod tam, kjer jih še ni, da na vseh bodi materinski kot učni jezik ter da naj se povsod nastavlja učitelji, usposobljeni v učenem jeziku dotičnih sol. Tudi to je vsprejela zbornica na predlog uglednega levičarja, dvornega svetovalca Beera. A letos je zabeležiti pri tem naslovu zopet jeden vspeh. Vsled lanske resolucije posl. Spinčiča sta tako proračunski odsek, kakor tudi zbornica sama vsprejela, na predlog istega dvornega svetnika Beera, sledeči predlog: „C. kr. ministerstvo se pozivlja, da v sledeči proračun postavi svoto za podporo na učiteljskih Primorja“.

V svojem govoru dotaknil se je posl. Spinčič tudi mnogih drugih manjih stvari, o kojih se je nadejati, da se zboljšajo v prilog hrvaškemu in slovenskemu šolstvu v Istri in po nekod tudi v Trstu.

Gimnazija v Celju dovoljena. — Dne 9. t. m. je pričela v državnem zboru strahovita bitka o celjski spodnji gimnaziji za Slovence. 10. t. m. popoldne pa se je vršilo že glasovanje po imenih; sprejeta je bila s 173 glasovi proti 143. — O razpravi naj priobčimo le kratko poročilo. Dr. Haase je podal predlog manjšine, naj se iz proračuna naučnega ministerstva zbrise 1500 gld., namenjenih za prvi letnik nove gimnazije v Celju. Pri utemeljevanju tega predloga je Haase zares lovil zajce po puščavi. Ponujal pa je štajerskim Slovincem gimnazijo kjerkoli drugod le v Celju ne; ponudil se je celó, da postavi nemška levice v tem pogledu nujni predlog da se naredi mir na Štajerskem. (Klici: To bi bil lep mir!) — Za njim so govorili v podobnem zmislu levičarji Hallwich, Polzhofer in dr. Kraus. Za njimi je prišel na vrsto štajerski poslanec dr. Vošnjak. Rekel je med drugim:

Celjsko uprašanje je v prvi vrsti pedagoško. Če se bo smatralo za politično, se ne bo moči nikdar porazumeti. Menger je v proračunskem odseku govoril o poslovenjenju okrajnega zastopa. Zgodilo se je to pravilnim

potem. Reklo se je tudi, da sta oba notarja v Celju Slovenca. Mej slovenskim in nemškim notarjem kot notarjem ni razločka. Notar, ki ni slovenščine zmožen, bi moral živeti v Celju ob kruhu in vodi. Vsak javen dostojanstvenik bodi zmožen obeh deželnih jezikov. Južnoštajerska hranilnica se je ustanovila, ker je nemška hranilnica odklanjala vse prošnje za posojila, ne samo, če so bile slovenski podpisane, ampak če so se sploh opremile s kako slovensko prilogo. (Čujte! Čujte!) Trdilo se je, da so bili zadnji čas za Celje imenovani sami slovenski uradniki. Narobe! Haase je sipal same fraze okolu sebe, parlament pa za to ni pravo mesto. V štajerskem dež. šolskem svetu ni ne jednega Slovenca. (Posl. K o k o s c h i n e g g: Mariborski kanonik). Ta sedi tam kot zastopnik cerkve. Kazalo se je tudi na sklep štajerskega deželnega zbora. Tam so bili gospodje sami mej sabo. (Klici: Zakaj ste pa izstopili?) Ker se ne damo terorizovati. V Pragi zahtevate ustanovitev kurij. Zakaj jih nam ne daste? V Pragi ste izposlovali ločitev dež. šolskega sveta. Zakaj tega nam ne daste? Slovenci, katerih je tretjina vsega prebivalstva na Štajerskem, nimajo nobenega zastopnika v dež. odboru. (Klici: Schmiderer je vaš zastopnik!) V Žalcu se ni spisala peticija za ustanovitev gimnazije, v Št. Juriju se je pač sestavila, pa se ni odposlala, ko se je dotičnim gospodom povedalo, da je to manever okrajnega glavarja. Reklo se je, da je Celje srčna zadeva nemškega naroda. Mi Slovenci imamo mnogo srčnih zadev, na katere pa se nihče ne ozira. Naša naloga ni, izpolnjevati take želje, nego skrbeti za opravičene narodne in gospodarske potrebe. Celje je bilo za celjskih grofov slovensko, kompenzacijske ponudbe glede Celja so bile žaljive. Ponujale so se rokodelske žole. Ali naj bodo Slovenci vedno hlapeci? Nemci imajo svoje kompenzacije že v žepu. Deželni šolski nadzornik se je moral umakniti in na njegovo mesto je prišel pristaš nemško-liberalne stranke. Tudi mesto poročevalca o srednjih šolah v naučnem ministerstvu se je dalo nemško-liberalnemu Štajercu. Tudi to je kompenzacija. V okrožju celjske gimnazije biva 10.155 Nemcev in 185.000 Slovencev. Na vsem Spodnjem Štajerskem je 47.000 Nemcev in ti imajo dve popolni nemški gimnaziji, jedno malo gimnazijo, jedno popolno realno in dve meščanski soli. 385.300 Slovencev pa ima to, da se v štirih nižjih razredih trije predmeti slovenski uče. (Čujte! Čujte!) Od svoje zahteve ne moremo odnehati, sicer bi se nam očitalo, da nismo nikakih zastopniki narodnih pravic. Zbornica je nadaljevala 10. t. m. razpravo o celjski postavki. Galerije so bile prenapoljene. Tudi občinski svetniki celjski so prišli in so razgrajali, kar se je dalo. Navzoči so bili vsi češki poslanci, izvenšči jednega, ki je bil bolan, in zaradi katerega je odšel posl. R o t t, nasprotnik celjske postavke. Od centroma je odsoten Klaić, kateremu na ljubav odšel nasprotnik postavki Debiasi. Nekateri poljski poslanci so bili odsotni. K o k o s c h i n e g g je govoril proti postavki in prorokoval, da utrakvistična gimnazija Celje prav tako posloveni, kakor Maribor. Mladočeh Kurz je naznanil, da bodo češki poslanci glasovali za postavko, da bode že konec zatiranju Slovencev. F o r e g g e r je mučil zbornico poldrugo uro s pripovedanjem, kako se Spodnji Štajer sloveni. Grozil je, da nastane na Štajerskem najskrajniša nemškonacionalna stranka, če se vzprejme celjska postavka. Največje zanimanje je nastalo, ko je vstal štajerski konservativni poslanec K a l t e n e g g e r. Levica mu je ves čas, ko je govoril, viharno ugovarjala, z desne strani se mu je burno pritrjevalo. Dokazoval je, da sklep štajerskega dež. zbora ne prejudicira glasovanju o celjski postavki, in rekel, da bo glasoval za postavko, da nastane na Štajerskem mir. Slovenske zahteve so skromne in ne bodo Nemcem nič škodovala. Burno pritrjevanje je sledilo tej izjavi. Nepopisno senzacijo je obudilo Kalteneggerjevo razkritje, da je štajerski namestnik Kūbeck imel v žepu nalog gledé razpusta dež. zbora štajerskega, ako bi bil ta vzprejel Kienzlov, proti slovenski zahtevi naperjeni predlog. M o r r e je upil: Zdaj bomo z vami nemški govorili. Kaltenegger je tudi povedal,

da so vsa grozilna pisma, katera je dobil iz svojega volilnega okraja, posledica Morretovih spletk. Tu je nastal velikanski, več minut trajajoč škandal, ki se je ponovil, ko je Kaltenegger imenoval nemške nacionalce nesrečo za Avstrijo. Zlasti Celjani na galeriji so se drli kakor čredniki, vsled česar je predsedujoči dr. Kathrein dvakrat grozil, da ukaže galerijo izprazniti. Ko je Kaltenegger končal, so levičarji sikali in „pfuj“ klicali, Slovani in konservativci pa so mu ploskali. Hofman-Welenhof je govoril proti postavki, in opravičeval nacionalce ter imenoval Kalteneggerja nesramnega izdajalca. Pri nadaljni razpravi je vodja naučnega ministerstva Rittner izjavil, da prepušča vlada odločitev zbornici. Ko je še govoril Poljak V a h n j a n i n, se je zaključila razprava. Generalnima govornikoma sta bila voljena contra dr. M e n g e r, pro R o b i č. W u r m b r a n d je izjavil, da ni res, kakor se je pisalo, da sta on in Plener v ministerskem svetu glasovala za postavko. Dipauli je rekel: Avstrija ni nemška, nego mnogojezična država in zato je postopanje konservativcev avstrijsko. Če je Wurmbbrand govoril resnico, bi bila on in Plener morala izvajati posledice. Tem besedam je sledilo demonstrativno pritrjevanje.

O glasovanju radi celjske postavke podajamo tu izvorno poročilo tržaške „Edinosti“: „Glasovalo se je po imenih. Proti so glasovali nemški levičarji, nemški nacionalci, krščanski socialisti, katerih jeden del javno pripada nemškemu nacionalcem, in koji so več ali manj vsi taki. Seveda, kjer so nemški levičarji, tam niso smeli manjkati tudi naši Italijanci. Nekoji teh so celó navlaš prihiteli na Dunaj, da oddajo svoj glas proti pravični stvari, in sicer iz tega vzroka, ker imajo Slovenci že vsega preveč. Med njimi je bil tudi gospod banski lord Burgstaller, kakor tudi gosp. Rizzi. Manjkala sta iz Primorja grof F. Coronini z dopustom in prošt Jordan brez dopusta. Ta človek, ki je v zbornici divjak, ki ne pripada nobenemu klubu, ki ni zbran v noben odsek, ki nikdar ne zine nobene besede, vsaj javno, glasuje vedno in brez izjeme za vlado; to pot pa, ko je vlada predlagala pravično stvar za Slovence, ni ga bilo v zbornici.

Za so glasovali vsi Slovenci in Hrvatje (razun Klaića, ki se je bil „spáril“), vsi Čehi razun Eima, ki biva iz zdravstvenih oziriv na Vrbskem jezeru in ki se je bil tudi „spáril“, vsi Poljaki razun dveh ali treh, ki so izostali, par Rusinov (drugi so bolni) in nemški konservativci. Najplemeniteje so v tej stvari postopali Mladočehi“.

Dunaj. — Po glasovanju o celjski postavki, pisal je dr. poslanec dr. Ferjančič v imenu hrvatsko-slovenskega kluba načelniku konservativnega kluba grofu Hohenwartu sledeče pismo: „Oziraje se na to, da so mnogi člani kluba konservativcev izrekli željo, naj bi člani hrvatsko-slovenskega kluba v kolikor mogoče tesne odnošaje stopili s klubom konservativcev, je izjavil hrvatsko-slovenski klub v svoji seji od 11. t. m., da za sedaj obdrži svojo samostalnost, da je pa pripravljen stopiti s klubom konservativcev v najtesnejše razmere, uvaževaje, da se je parlamentarni položaj premenil in uvaževaje priznanja vredno držanje kluba konservativcev glede celjske gimnazije. Hrvatsko-slovenski klub izrazil je pri tej priliki nadejo, da se bodo politične razmere tako obrnile, da bode moč članom obeh klubov trajno v zvezi postopati v boju za njim vsem skupna načela“. Hohenwart je odgovoril na to pismo, da klub konservativcev z veseljem pozdravlja sklep hrvatsko-slovenskega kluba, nadejajoč se, da se kmalu združita oba sluba.

O Plenerju se piše, da ne misli nič več na parlamentarno življenje. V kratkem bode baje imenovan predsednikom skupnemu najvišjemu računšču in kot tak ne more biti poslanec. Plenerju je bilo to mesto ob svojem času že ponujano, ali ga ni hotel vzprejeti iz drugih razlogov.

Češko uprašanje in Madjarji. — Češko uprašanje plaši Madjarje, kar dokazuje pisanje madjarskih časopisov, posebno pa „Neues P. Journala“, ki zavzema proti

temu uprašanju uprav tako stališče, kakoršno so nekdanj zavzemali nemški časopisi proti madjarskemu. Ta list upraša, al zamené Mladočehi nemško levico v vladni večini ali ne. Če se to zgodi, tedaj se varajo oni, ki mislijo, da bodo mladočeški poslanci vezani na večino, nasprotno, večina bo vezana na Mladočehi, a Avstrija se preustroji v federalistiško državo in prične boj proti duvalizmu. Dalje nadaljuje isti list: „Na obzorju se pokazuje vzajemnost življenja, ki se pomikajo na vlado čez ruševine nemške liberalne stranke, hoté v Avstriji izzvati zmešnjavo, kakor je bila za Goluchovskega, Beleredija in Hohenwarta, da strese duvalizem. Naša je dolžnost, pripraviti se za ta slučaj, da ne bomo iznenadjeni. Sklenili smo pogodbo z avstrijsko državo in ne s številom zvezanih dežel. Ako porušijo pogodbo onkraj Litave, tedaj nismo več na njo vezani“. — To pisanje madjarskega časopisa kaže, da je Madjarje že strah pred federalizmom.

Ogerska. — Dne 1. septembra stopata v veljavo zakona o civilni poroki in o vodstvu matic po svetnih ljudeh. Ta zakona sta pravi spomenik politike, ki zabode v srce one narode, ki se ne dajo pomadjariti. Da se morajo matice voditi izključno v madjarskem jeziku v celi Ogerski in da se le v tem jeziku imajo izdajati izpisi iz istih, je že znano. Isto velja tudi pri sklepanju poroke, kajti uradnik, ki ima nalogo poročati, mora stavljati uprašanja pri poroki jedino in izključno le v madjarskem jeziku in v istem proglasiti, da je poroka sklenjena. Istodobno mora imeti uradnik na levem ramenu madjarsko trobojnico in biti oblečen v madjarski narodni noši. Če zaročnika nista vešča madjarske, pokliče se zaprisežen tolmač, ki prevaja uprašanja. Ta zakon velja za vse na Ogerskem živeče narode in vsi se mu bodo morali pokoriti. Milijoni Romuncev, Slovakov in Nemcev na Ogerskem ne imponujejo tako Madjarjem kakor peščica reških „ungheresov“ na obalah hrvaškega Primorja. Rečani so se uprli madjarizaciji in pred njimi se sklanjajo Madjarji ter jim dovoljujejo, da morejo voditi matice v italijanskem jeziku in sklenjevati poroke v fraku z madjarsko trobojnico, ki je tudi italijanska v — italijanskem jeziku. Kakor je torej razvidno, le peščica odločnih Rečanov si je pridobila one pravice, katerih ne morejo pridobiti milijoni drugih nemadjarskih narodov, ki žive pod krono sv. Stefana. Ali bodo avstrijski narodi še dolgo mirno gledali tak — evropski škandal?! Dne 12. avgusta bode v Bruselju interparlamentarni shod. Ali bi ne bilo mogoče povzdigniti glas proti takemu počenjanju, Madjarjev? Upamo, da se tam oglašijo vsaj Romunci. (Glej vest „Z Reke“. Ur.)

— Iz Budimpešte poročajo, sedaj da sedanja Banffyeva vlada namerava razpustiti državni zbor na spomlad. Okrajna oblastva so baje že sprejela navode v tem pogledu. Uprašanje pa je, ali bo Banffyeva vlada na krmilu do spomladi? — Madjarska prevzetnost se kaže v vseh vejah javnega življenja. Proslavljajo svojega Košuta na vse mogoče načine. V mestu Tondi so krstili jedno ulico za Košutovo. Ker neka Romunka ni dovolila, da se na njeni hiši postavi tablica s Košutovim imenom, so jo zatožili radi razžaljenja Košuta in ni dvoma, da jo obsodijo.

Italija. — Dne 7. t. m. se je vršila v Rimu civilna poroka mej vojvodo d' Aosta in princesinjo Heleno. — O izbruhu Vezuva poročajo iz Neapolja: V štirih ognjenih curkih teče lava s stožca navzdol. Curek proti Resini je že uničil dva vinograda. Profesor Palmieri, v obrambo observatorija, je dal zgraditi skalnate zagraje. Največja razpoka v Atrio di Cavallo je izbruhala že toliko lave, da je nastalo veliko žareče jezero mej vrhom „colle del Salvatore“ in vojaškim streliščem. Zraven tega razpoka sta se dvignila dva stožca, ki bruhata rudeče žareče velikanske plinove plamene. Čudna, prej nikdar opazovana prikazen je, da jeden teh stožcev glasno piška, kakor lokomotiva. Tudi Etna bljuje prav krepko in se je odprla nova razpoka na vzhodni strani. Veliko število ptujcev prihaja občudovat to naravno prikazen. — V Italiji imajo letos tudi čudno poletje. Iztočasno, ko je v Cuneo v Piemontu snežilo, v Palermu, na sicilijan-

skem otoku, pa je bilo 44° C. vročine. — V nedeljo so uzidali v Rimu prvo spominsko ploščo zraven „Porta Pia“, katera spominja na uhod italijanske vojske v Rim. Navzočih je bilo do 50 društev s prapori in veliko občinstva. Ta plošča je predhodna slavnost za dne 20. septembra 1870., to je dneva, ko je italijanska vojska zavzela Rim. Italijanska zbornica je zaključila praznovati omenjeni dan; ker je tudi vlada podpirala ta predlog, smatrati je ta zaključek kot demonstracijo proti papežu. Italijani se zelo motijo, ako mislijo, da s takimi demonstracijami škodujejo sveti stolici, nasprotno s tem pozdigavajo še više prestol, s katerega papež govori svetu, da Italijani spominjajo svet na to, kako so uničili njegovo pravico in kako se s tem učvrščujejo simpatije Evrope in drugih delov sveta za namestnika sv. Petra. Rim ni italijanska prvostolnica, ampak prvostolnica katoličanov. Katoliška stranka v Italiji prihaja zopet na površje in sami liberalci videvajo, da postane katoliška stranka v prihodnosti v javnem življenju činitelj, s katerim bode morala računati tudi vlada. Občinska zastopstva padajo po vrsti v roke klerikalcev, a ti zastopi niso kmečki, ampak velikih mest, kakor Rima, Torina, Brescie, Bolonje, Modene, Ženove itd. V rimskem zastopu je od 80 zastopnikov 35 čisto „vatiškanskih“ (privržencev papeža), a večina tako katoliška, da se liberalci boje, da bi mogla ista preprečiti sredstva, ki so potrebna za 25-letno proslavo zavzetja Rima, katero hočejo proslaviti rimski liberalci dne 20. septembra t. l. Slava Italijanov je na kraju brezna v sami Italiji!

Nemčija. — Ker nameruje Nemčija proslaviti 25-letnico francosko-nemške vojne, priobčil je v listu „Revue de Paris“ francoski akademik Lavissee „Pismo nemškemu cesarju“, v katerem ga odvrča od te misli in povdarja, ako bi Nemčija uprizorila to proslavo, bi s tem razžalila Francijo ter slavila ne le vojno l. 1870. marveč tudi one prihodnosti. — List „Alldeutsche Blätter“ je zopet sprožil misel, naj bi se severno morje imenovalo nemško morje in se sklicuje na to, da so že pred leti angleški zemljevidi, znanstvene knjige in celo Romani imeli severno morje zaznamovano kot „German ocean“. Ker so obali severnega morja zares samo germanske dežele, bi bilo po mislih pisatelja opravičeno, če se to morje imenuje „nemško morje“. Za to ime se je pisatelj že potezal pred 10 leti, kakor pripoveduje, a takrat je njegova misel padla v koš.

Francija. — Francoska zbornica je zaključena, kajti dne 28. t. m. prično volitve v glavne svete. — Dne 14. t. m. proslavili so narodni praznik, ali spomin na prvo francosko revolucijo. Mir ni bil kaljen nikjer. — Francija potrebuje celih 870 milijonov frankov za vojno mornarico francoske republike, ako hoče doseči napredek drugih evropskih držav v tem pogledu. Tako je izjavil francoski minister mornarice v svojem poročilu do zbornice o novo zahtevanem posojilu. Ta svota se ima razdeliti na 10 let, a potrebna je 1. obzirom na pomnožitev angleškega vojnega brodovja, 2. obzirom na nemški prekop iz severnega v baltičko morje in 3. z obzirom na pogreske, katere so našli strokovnjaki v francoskem vojnem brodovju.

Trgovinska pogodba mej Švico in Francijo se je sklenila. Francija je v marsičem popustila Švici, a največ pri uvozu sira, ur in predene žide. Carina na te predmete je znižana pod minimum. Vsled tega je končan carinski boj mej Francijo in Švico na veliko nevoljo Italije, ki bi se hotela pogoditi s Francijo, kajti Italija je največ trpela od trgovske blokade, s katero se je Francija zavarovala nasproti drugim državam.

Belgija. — V Belgiji ne poučujejo veronauka v mnogiholah. Sedanja vlada je zbornici predložila načrt zakona, po katerem bi se v vse ljudske šole zopet upeljal pouk veronauka in bi ta veljal kot prvi predmet. Poleg tega bi se zasebnim šolam, katere vodijo verski redi, priznale jednake pravice z državnimi šolami. Veronauk v šolah bodo učili duhovniki ali pa učitelji pod duhovskim nadzorstvom. Večina za to predlogo je v zbornici že zagotovljena, če tudi se bodo

radikalci in socialisti hudo ustavljajo. Liberalna načela torej povsod propadajo.

Anglija. — Liberalno ministerstvo Rosebery-jevo je zamenilo konservativno Salisbury-jevo. Za nas nimajo posebne važnosti imena ostalih ministrov. Število ministrov na Angleškem ni omejeno, večkrat šteje tudi 50 članov, k temu pride še 20 dvornih služb, ki se tudi menjajo pri spremembi ministerstva. Člani kabineta se menjajo v dve skupini, v „veliko“ in „malo“. Vse osebe, ki tičejo v prvo skupino, sestavljajo kabinet, ministersvo, in imajo v njem pravico glasovanja; člani druge skupine nimajo takšnih pravic. Imenovanje članov kabineta ne izvršuje kraljica, kajti kabinet ni nikaka ustavna ustanova, ampak sedež in glas v kabinetu podeljuje premier (predsednik) po svoji volji. Danes jih je n. pr. 32, za Glaestonovega in Roseberyjevega ministerstva jih je bilo manj. Navadno so člani kabineta: lord denarja, kancelar denarja (pravi finančni minister), državni tajniki (ministri) zunanjih, notranjih poslov, indijskih naselbin, vojne in pomorstva, lord-kancelar (minister pravosodja) in lord-predsednik kronskega sveta; navadno, a ne vedno, prišteje se k istim tudi še tajnik za Irsko, predsednik trgovinskega urada, mestne uprave in poljedelstva. Drugi člani ministerstva, a le kakšnekoli tudi kabineta (s pravico glasovanja) so: kancelar vojvodstva lankasterskega (upravitelj kr. imetja), minister javnih del, tajnik za Škotsko, predsednik za šolstvo in znanstvo, čuvaj velikega pečata, vrhovni mojster pošt, vrhovni odvetnik, vrhovni tožitelj in irski podkralj. K temu prihaja še vrsta državnih podtajnikov, od katerih imajo po dva: ministri vojne, mornarice in financ, ostali pa po jednega. V kabinetu se razpravljajo vsa važnejša uprašanja. Razprave so tajne. Ako je potrebno glasovanje radi raznih mnenj, odloča večina; zaključek veže vse ministre; kdor se noče temu pokoriti, mora odstopiti. Vsak minister odgovarja za spis, katerega je podpisal, — le ukaz za napoved vojne podpisujejo vsi ministri. — Zbornica je razpuščena, a volitve se že vršijo. Doslej so večinoma izvoljeni pristasi nove Salisburyjeve vlade. Volitve končajo v kmečkih občinah 27. t. m. Angleška dolnja zbornica šteje 670 poslancev, ki so tako-le razdeljeni: Anglija 465, Wales 30, Škotska 72, Irsko 103. Leta 1892. je bilo 6,161,456 volilcev v vseh teh državah, in sicer v Angliji 4,810,237, v Škotski 606,403, v Irski 744,616. Letos je število volilcev zraslo na 6,332,454, ali za 16%. Povprečno zastopa jeden poslanec 59,000 prebivalcev ali 9500 volilcev. Sam London voli 62 poslancev; 24 mest ima pravico voliti po 2 poslanca, istotako vseučilišča v Oxfordu, Cambridgu in Dublinu. Ostali okraji in vseučilišča v Londonu volijo pe 1 poslanca. Način volitve je zelo zanimiv. Najdalje četrti dan po tem, ko je prispel v okraj kralj. dopis za volitev, morajo se priznati kandidatje pri predsedniku volilnega poverjenstva in sicer od 12. do 1. ure v njegovem uradu. Kandidata naznanjata dva volilca pismeno in osem ustno. Le tako priznanjeni kandidatje morejo biti izvoljeni. Ako se do jedne ure ne priznani več nego samo jeden kandidat, tedaj predsednik nemudoma proglasi izvoljenim tega jedinega kandidata in se v tem okraju dalje ne voli. Imena kandidatov so tiskana na posebnih listkih. Stranke ne izdajajo takih listkov. Volilna dvorana je odprta od 8. ure zjutraj do 8. zvečer. Vsak volilec pove svoje ime brez izkaznice in ako se nahaja njegovo ime v volilni listini, tedaj mu vroči predsednik tiskan listek s kandidati. Volilec s križcem zaznamva za imenom onega kandidata, katerega voli, ter glasovnico zavije in vrže v žaro (posodo za glasovnice). Ko je končano glasovanje, zapечатijo žaro in prenesejo v posebno sobo, v kateri drugega dne štejejo glasove. Izid volitve oglasi predsednik raz okno. Kdor dobi največ glasov, ta je izvoljen. Ožjih volitev ne poznajo.

Makedonija. — Makedonsko uprašenje se razvija vspešno po armenskim, in uprav to poslednje je dalo povod, da je prvo oživilo. Turška je stara dolžnica Makedoncem, kajti že l. 1870. je zagotovila ustanovo škofij v Makedoniji, no do današnjega dne ni iz-

polnila obljube. In uprav to je dalo glavni povod, da je bila nastala ustaja v Makedoniji.

— Mej Vardarom in Strumo bili so v novejšem času zopet novi boji, ravno tako tudi pri Prebiškem jezeru in pri Kičevu. Jeden oddelek vojakov so ustaši uničili in Turkom vzeli dva topa. — Miroslav Hubmajer, po rodu Slovenec, po delu črkostavec, ki se nahaja že več let v Srbiji in ki pozna razmere na Balkanu in se je ob svojem času bil udeležil ustaje v Hercegovini, izrekel se je v nekem nemškem listu jako pesimistično o vstaji v Makedoniji. V tej deželi so različne narodnosti. Srbi in Bolgari ne morejo vzajemno postopati z Grki in Rumuni. Albanci tudi se ne družijo s Slovani. Srbi in Bolgari nimajo nobenega zaupanja v Grke in Rumune. Grki in Rumuni pa tudi nimajo nikake vojevitosti. Slovani bi imeli korist, če se zboljša uprava. Albanci pa škodo, ker so sedaj popolnoma svobodni pod turško upravo. Pomisliti je tudi to, da je mnogo razumniših in za boj sposobnih Makedoncev v inozemstvu. V vsem vzhodu ni makedonskih trgovcev, zidarjev, vrtnarjev itd. Več deset tisoč mož je v inozemstvu in ta moč bi nekaj izdala, da je doma. Seveda ustaja bi se dala organizovati od zunaj, a Makedonci v tujce nimajo zaupanja. Radi bi, da bi dežela bila svobodna, zato se pa nočejo bojevati, da bi jih potem namesto turških zaprtijev srbski ali bolgarski žandarji topli. Če hočejo Srbi ali pa Bolgari imeti Makedonijo, naj jo le sami iztrgajo Turkom. Da bi Bolgari ali Srbi poslali svojo vojsko v Makedonijo, o tem se govoriti ni. V Srbiji je preveč notranjih težav in preveč primanjkuje denarja, da bi mogli vojno začeti. Bolgari pa imajo premalo vojakov, da bi mogli jih kaj poslati v Makedonijo in pa zavarovati obsežne svoje meje. Da bi pa Srbi in Bolgari morda vkupno postopali, o tem tudi ni govora. Iz vse vstaje ne bo družega, kakor nekaj nasprotujočih si poročil in pa nekaj cekinov v žepih raznih odborov, katere sedaj marljivo nabirajo.

Raznoterosti.

* **Velika nesreča** — Pri mestu Most (Brücks) na Češkem so veliki premogokopi. Tudi pod mostom samim so že veliki rovi, iz katerih vlačijo premogo na svitlo. Jedna večjih votlin se imenuje Anin rov. Tam notri so baje prišli do peščenih vrst, ki so se posule, ž njimi pa so se udrle više trdnjše plasti zemeljskega površja, a ž njimi vred velik del mesta. Nevarnost je velika, da večji del mesta izgine v ruševinah pod zemljo. Nesreča je velikanska; zbežanost ljudstva je nepopisna. V mestu ni ne vode ne plinovitih lučij, ker so popokale vse cevi. — Takó daleč je pripravila meščane človeška pohlepnost, združena z neprevidnostjo in brezvesnostjo!

* **Orožne vaje.** — Čas za vaje tretjega voja se je določil nastopno: Pešpolk 7, 17, 27, 47, 87 in 97 in lovski batalijoni 7, 8, 9 in 20 od 15. do 27. avgusta, potem od 28. avgusta do 12. septembra, pijonirski batalijon št. 4 v Ptujih od 22. julija do 3. avgusta, trenska divizija št. 3 v Gradcu od 18. do 30. septembra, sanitenti oddelek št. 8 v Ljubljani in št. 9 v Trstu od 31. avgusta do 12. septembra. Orožne vaje trajajo 13 dnij, ne všteti pot do prezentacijske postaje in pot nazaj.

* **Potres v Carigradu.** — Že nekoliko dnij je čutili ob Bosporu rahle potrese, ki sicer ne prouzučujejo nobene škode, vendar pa vznemirjajo ljudi. Dne 10. julija bode leto dnij, kar je bil v Carigradu silen potres, ki je povzročil toliko škode. Sultan je zaukazal, da se na dan obletnice katastrofe prirede božje službe v mošejah, cerkvah in sinagogah.

* **Križani sin.** — Grozen zločin se je pripetil v vasi Vionville v Luksemburgu. Neki oče je pribil svojega desetletnega sina na križ. Ljudje so krvavega dečka še pravčasno rešili in siromaka, ki je bil nezavesten, prenesli v bolnico. Krvoločnega očeta, ki je bržkone zblaznil, so zaprli. Množica ga je hotela linhati.

* „É vietato l'ingresso“. — Zgodilo se je nekje, kjer ne poznajo vsi italijanščine, da je prišel kmetič v mesto in se napolnil do tovarne umetnega kamna. Prišedši do uhoda, zapazi napis: „É vietato l'ingresso“ (uhod prepovedan). Ker ni mogel notri, je odšel domov, ali zapomnil si je napis, meneč, da se tako imenujeta tovarnarja. Ker je imel na prodaj nekaj peska in sljunka (drobnega kamena), napisal je pismo in ga odposlal na to tovarno pod naslovom: „Gospodoma E. Vietato in L. Ingresso“, tovarnarja umetnega kamna v N. To pismo je bilo res uročeno naslovljencema, a uročilo je obilo smeha. Da ne bi mislili čitatelji, da je bil kmet Slovenec, povemo jim, da se je to zgodilo v Švici.

* **Nov Salamon.** — V Volisi na otoku Chio na Grškem sta prišla pred tamošnjega sodnika mož, ki je izgubil pri železniški nesreči jedno roko, in mlada žena, kateri je bil pri isti priliki ubit mož. Tožila sta vodstvo lokalne železnice na odškodnino. Sodnik je pripoznal možu z jedno roko 6000 piastrov odškodnine, mladi udovi pa samo 2000 piastrov. Žena je ugovarjala in ljudje so godrnjali nad krivično razsodbo. Modri sodnik pa je takole utemeljil svojo razsodbo: „Ljubi ljudje, jaz ostanem pri svoji razsodbi, ker je pravična. Ubogemu Nikoli, ki je izgubil jedno roko, ne more nič nadomestiti te izgube. Ti pa (obrnivši se proti ženi) ti Katinka, si mlada in zala in imaš tudi še novcev. Ti kaj lahko dobiš drugega moža, ki bode morda še bolji in več vreden kakor tvoj pokojni. Tako je ljudje in tako ostane“. Tako govoreč je ustal in odšel iz sodne dvorane. Ljudje pa niso več godrnjali, nego se še stejejo srečne, da imajo tako modrega in pravičnega sodnika.

* **Zarubljeno mesto.** — V nemškem mestecu Siegen se je svoj čas neki gasilec močno pohabil. Tožil je mestno občino na plačevanje primerne dosmrtnne rente in sodišče je obsodilo mesto, da mora možu plačevati 67 mark na mesec. Gasilec je nekaj časa svojo rento dobival, hkrati pa so mu jo ustavili. Ker z lepa ničesar ni dosegel, je nastopil izvrševalno pot in okrajni zastop sedaj ugiba, kako mesto zarubiti.

* **Telefonska bolezen.** — V Ameriki se je pojavila pri telefonskih uradnikih neka nova bolezen. Neprestano poslušanje provzroči utrujenost dotičnih organov in se pojavi v početka šumenje po ušesih, pozneje začne glava boleti in se naredi neki absces v ušesni mrenici. Pokazala se je potreba, da se dá dotičnim uradnikom po tri ali štiri ure trajajoči službi eno uro počitka.

* **Starorimska tiskarna.** — Kakor poroča rumunski list „Foia Diecesana“ v Karansebesu v južni Ogerski je baje našel arhitekt in preiskovalec starin Adrijan Diaconu v razvalinah nekdanjega rimskega castruma „Bersovia“ pri Bogsanu blizu Temesvara neovrgljive dokaze za to, da so Rimljani, posebno člani četrtle legije Flavia Felix že v drugem stoletju po Kristusovem rojstvu poznali tiskanje s posamičnimi črkami in tudi res tiskali v Bersoviji. Sicer pa govori tudi neko mesto v Ciceronu jasno zato, da so Rimljani poznali tiskanje s posamičnimi črkami. To sovremeno najdbo sta tudi že preiskala dva akademika iz Bukurešta in potrdila. V kratkem hoče Diaconu prijaviti izvirne dokaze za svojo trditve.

* **Orjaška steklenica.** V obrtni razstavi v Bordeaux-u je steklenica visoka 40 metrov. Seveda ta steklenica ni ulita iz jednega kosa, ampak zgradena je v obliki stolpa iz velikih plošč iz zelenega stekla, te plošče pa so zvezane med seboj svinčcem in železjem. Steklenica tudi ni napolnjena z zlato kapljico, ampak v njej je vse kaj drugega. Razdeljena je namreč v več nadstropij; v prtiličju je restavracija. Stopnice vodijo do „zamaška“, ki ima obliko šampanjevih steklenic, ako ga vidiš od daljave. V resnici pa je ta „zamašek“ eleganten kiosk, v katerem ima prostora za 35 oseb.

* **Kako obiskujejo razna zdravilna mesta in kopališča?** — Zadnja poročila kažejo sledeča obiskovanja znamenitejših mest: Opatijo 7700, Aussée 1097, Baden pri Du-

naju 7749, Franzensbad 3139, Gleichenberg 1800, Gmunden 2786, Hall 1221, Ischl 4588, Karlovi Vari 20.742, Krapinske Toplice 900, Marienbad 6915, Rogatec 502, Toplice Schönann 2799, Vöslau 2777, Gastein 1630 in **Gorica** — — — — — oseb. Kakor se vidi, največ jih je bilo v Gorici in najmanj pa v Opatiji! Kaj je temu uzrok? Odgovorite nam šior podešta.

* **Povodnji.** — Že več let se ni slišalo, da bi bile povodnji uročile toliko škode, kolikor letos. Ni kraja v Avstriji, menda tudi v Evropi ne, kjer bi ne bili že imeli povodnji. Minoli teden je uročilo veliko škode na nižjem Avstrijskem, a v soboto po noči pa zopet v Hrvaški in Romuniji. V Pakracu (Hrvaška) se je utrgal oblak, da je vsled tega poplaval ves trg in zrušil zidani most čez reko Pakra; uničil je petnajst hiš z vsemi gospodarskimi poslopji, a pohištvo je splavalo po vodi. V drugih hišah je bila voda meter na visoko. V Olaneti (Romunija) je pol mesta zrušeno in je nekoliko ljudi našlo prezgodnjo smrt. Tudi iz Amerike prihajajo grozovite vesti o škodi, katero je uročil utrgani oblak v okraju Mississipi in mestu Čikago.

* **Omika žen na Ogerskem.** — Iz Budimpešte javljajo, da je uprašal naučni minister profesorski zbor budimpeštanskega vseučilišča, ako bi bilo umestno, da se dovoli tudi ženskam obiskovati predavanja. Medicinska in filozofska fakulteta ste se izjavile za dovoljenje. K temu mnenju se je pridružil tudi vseučiliščni senat, ki je izjavil, naj se ženskam dovoli obiskovanje predavanj od slučaja do slučaja ter da one, katere imajo predpisano znanje, morejo učiti medicino in farmacevtiko ter lahko dosežejo diplom. Senat je izročil ministerstvu svoje mnenje.

* **Čuda elektrike.** — Dr. Werner pl. Siemens, kakor poroča „Journal des Debats“ je dal narediti dva velika steklena rastlinjaka, katera sta po noči razsvetljena z električno lučjo, ki je močna v vsakem rastlinjaku kakih 5000 sveč. S to rasvetljavo so doseženi čudoviti vspehi. Grah, ki je bil vsajen v oktobru minolega leta, je obrodil že početkom februarja; malinice so dozorele v 75 dneh, grozdje v istem času, Sadje je imelo jako žive barve in je lepo dišalo, samo ni bilo tako sladko nego navadno. Uzrok temu pa je, ker električna luč daje premalo toplote, čemur pa se dá gotovo pomagati. Gospodarjem bode ta vest gotovo všeč, ker odslej ne bodo več vezani na „sezono“.

Književnost.

„Slovanske knjižnice“ snopič 40. izšel je točno dne 15. t. m. v ukusnem izdanju. Prinaša že objavljen „Materin blagoslov“ iz peresa deželnega šolskega nadzornika g. Antona Klodiča - Sabladoskega. Ker smo tiskali nekaj iztisov več čez število naročnikov, pričakujemo, da bodo segali po tem snopiču tudi nenaročniki, ki ga dobodo le za 18 kr. iztis.

„Knjižnice za mladino“ snopič 6-7. izide še ta teden in prinese razne pripovedke za mladino. — Z 8. snopičem pričnemo prinašati Slomškove zbrane spise za mladino.

„Kažipot“ za leto 1895-96.

dobi se v tiskarni za gl. 1.20, s pošto 10 kr. več.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno potrebo in nizke cene.

ANDREJ JAKIL, tovarna kož v Rupi pošta Miren in zaloga usnja v Gorici, na trgu Kornu.

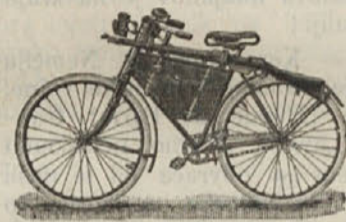
Franjo Jakil lastna tvornica kož v Rupi pri Gorici. — Zaloga v Gorici, Raštelj 9.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Glavni zastop

DVOKOLES „SWIFT“

iz
orožarne
v
Steyru.

Daja se pouk.

Posebnost v kolesih za vojake, neprekosljiva dvokolesa, ki so svetovno znana radi solidnosti in elegantnosti.

Prodajata, posojujeta, popravljata in imata zalogo — vse po nizki ceni

Saunig & Dekleva

Nunska ulica št. 14-16 v Gorici.

Bogata zaloga šivalnih strojev raznih zistemov, kakor tudi pušk.

Blago po ceni!

Stolna ulica 13 Via Duomo

v Gorici.

Samo v novi prodajalnici zraven stolne cerkve v Gorici naj kupujejo vsi v manifakturnem blagu potrebne reči, kajti cene so izvanredno nizke vsled tega, ker so lastniki ukupili veliko zalogo blaga po zelo nizki ceni.

Blago po ceni!

Stolna ulica 13 Via Duomo.

Laneno - oljnati

firnež

najboljše vrste prodaja na debelo in drobno

Adolf Hauptmann

tovarna firnisa v Ljubljani.

Ilustrovane cenike o potrebščinah za obrt, šolo in hišo pošiljam na zahtevanje brezplačno in poštne prosto